

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

Година XXVII

БРОЈ 781

17. децембар 1966.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

СВЕЂАР ПО ЗАДАТКУ ПАРТИЈЕ
НАПАД НА РОМЕЛОВ ШТАБ
ОД ШЕТУЉЕ ДО ШТРАФТЕ
У ЦАРСТВУ АФРИЧКЕ ДИВЉАЧИ
ШАХ
АНЕДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ
ОДБАЧЕНИ БРОЈ 13.

КРОЗ БЕКОВЕ

КОНТИНЕНТ ПОШТЕЊА

Арабљански путник Ибн Батут (1304—1377) пропутовао је целу Европу и при повратку у домовину одлучио се да види и земље севе-

ронсточне Африке. Када је ступио на афричко тло, узвикнуо је: „Најзад! Овде не треба више да се бојим пљачкаша и друмских разбојника!“ Ибн Батут је био у праву: у то време су путеви у Европи због многобројних разбојничких банди били веома опасни.

ФИРМА НА ВРАТИМА

Употреба амблема за разне позиве води поре кло од најстаријих времена. Тако су, на пример, лекари у старом

Египту још пре 4000 година имали на кућама као знак њиховог занимања штит с плавним ибисом на белом пољу.

ПРВЕ ЛОПТЕ

Када су у 16. веку Шпанци почели да продиру у Јужну Америку, били су веома изненађе

ни када су видели да се домороци играју „лоптама које скачу“ на чвињеним од каучука, који је дотад у Европи био непознат.

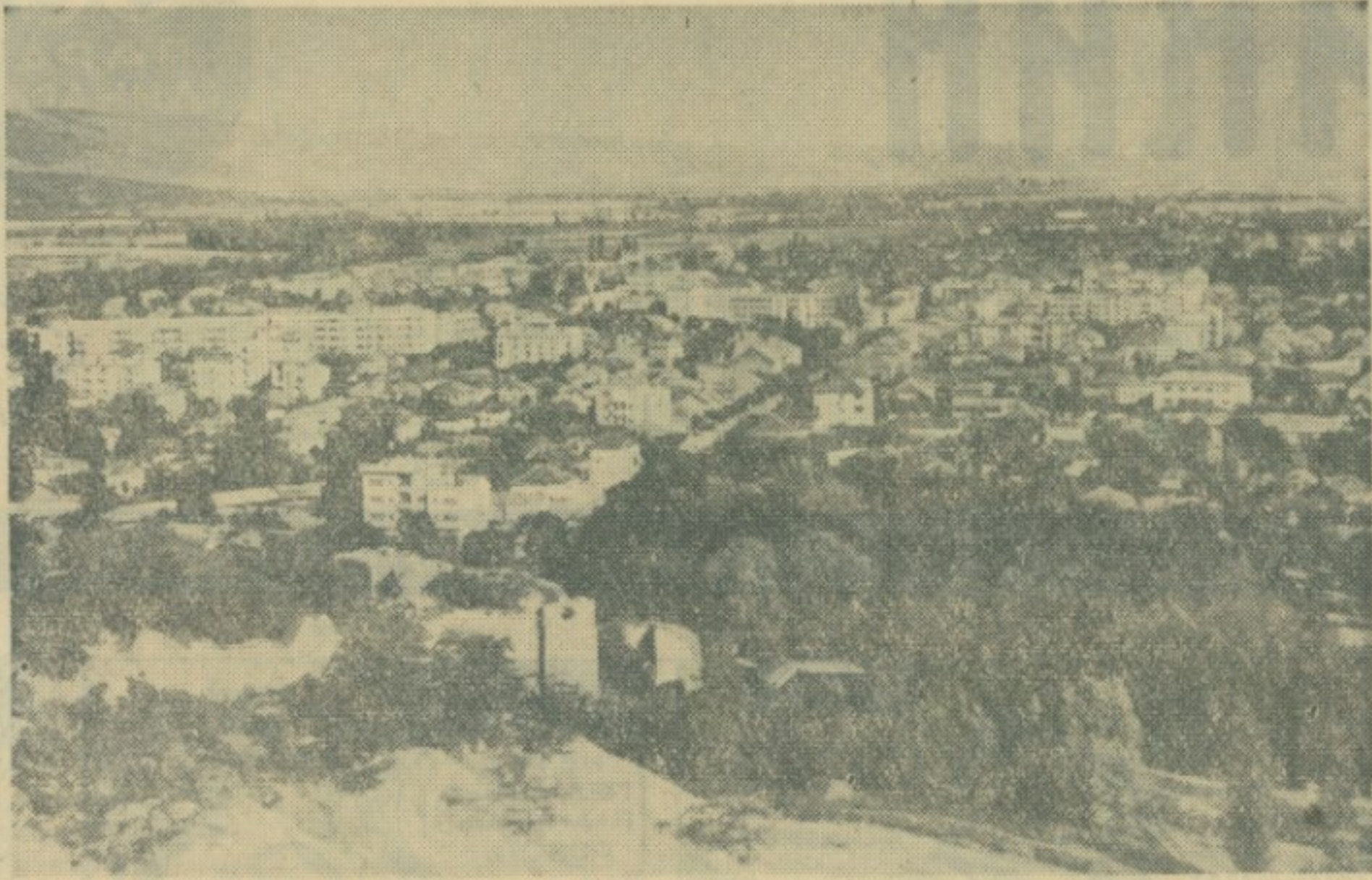
Кроз нашу
земљу

ПИРОТ

У горњем току реке Нишаве, у пространој пиротској котлини, са леве и десне обале реке, развио се Пирот; старији његов део зове се Пазар а Млађи — Тијабаре. Удаљен је од Ниша 65 км а од југословенско-бугарске границе свега 30 км. Представља важну транзитну тачку на железничкој и друмској саобраћајници (Цариградски пут) која повезује западну Европу са Блиским истоком.

Пирот се помиње први пут још пре X века у античким документима и то под именом Турес. Из тога времена о Пироту нема много података. У XIV веку Пирот се први пут јавља под данашњим именом. Са доласком Турака добија нову физиономију и ново име — „Шархој“. После вековног робовања под Турцима град је ослобођен 1877. године. Две године после тога Пирот је имао 8185 становника и био лепа варошица Србије тога времена. Године 1955. у Пироту је живело 14.000 становника. Тај број повећао се у 1965. години на 24.000.

Окружен високом планинама на којима се врло рано развило сточарство, а нарочито гајење оваца, Пирот се од давнина прочуо ван граница Србије па и Југославије по одличном сиру качкаваљу. Захваљујући великим количинама вуне у вештим рукама вредних Пироћанки, ткање ћилмова било је све донедавно веома развијено. Иако потиснуто индустријском из-

ПАНОРАМА ПИРОТА

радом ћилмова, занатско ћилмарство је и даље остало веома цењено широм света. Чувен по качкаваљу и ћил-

мовима Пирот после ослобођења, а нарочито у неколико последњих година, постаје све познатији као центар тек-

стилне индустрије, кожне галантерије као и индустрије техничке и аутомобилских гума. Десетине хиљада аутомобила разних марака и величина крстаре друмовима са гумама марке „Тигар“ Пирот. Предмети кожне галантерије цењени су на домаћем и страном тржишту. Лепо обликоване дрвене кутије многих радио-апарата и телевизора израђене су у погонима дрвене индустрије „Полет“ у Пироту.

Пирот је не само индустријски већ и саобраћајни, трговачки и културни центар овог дела источне Србије. Редовне аутобуске линије повезују га са свим већим местима у ближој и даљој околини. У граду постоји неколико основних школа, затим гимназија, учитељска, економска, глумачка школа и друге. У граду постоји позориште, библиотека са великим бројем књига, Етнографски музеј Понишавља и друге културне установе.

Станови у земљи

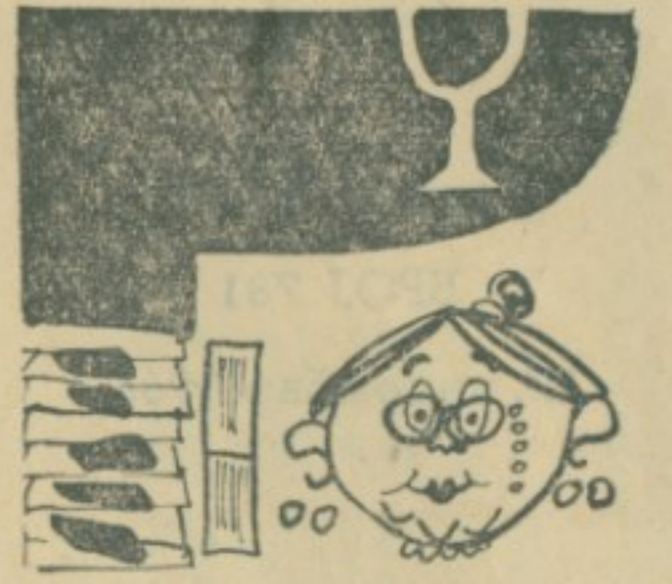
У јужном делу Туниса, Либији и још неким деловима северне Африке велики број породица решио је „стамбено питање“ на необичан начин. У свој земљи људи копају по лукужне рупе у иловачи и у њих се настањују. Прозори и врата су окренути ка површини земље тако да добијају довољно светлости. У самом стану има више одељења од којих су нека веома хладна тако да је у њима врло пријатно кад афричко сунце почне да пржи.

АНЕГДОТЕ

БРАДА

Кад је Шаљалин у Италији певао у улози „Бориса Годунова“, после представе приђе му један италијански певач и рече:

— Брада вам је изванредна! Ја бих такође волео да певам са таквом брадом.

— Е, кад би ствар била само у бради — рече Шаљалин — онда би по свој прилици јарац певао боље од нас обојице.

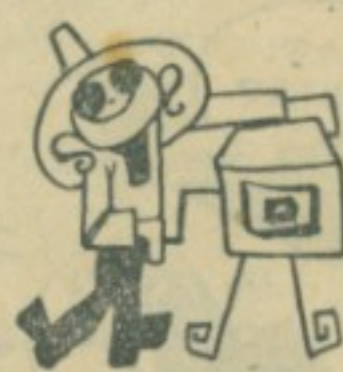
После тога Шаљалин скиде с главе „царску браду“ и дајући је Италијану додаде:

— С великим задовољством бих вам дао и главу заједно с брадом, али је глава и мени потребна.

КАКО КАД

Једнога дана упитали су руског глумца М. С. Шелкина какве улоге више воли да игра — мале или велике.

— То зависи од комада — одговорио је Шелкин. — Ако је комад добар, онда велике, али ако је слаб — онда најмање.

ПУЧИНИЈЕВ УЧЕНИК

Композитор Пучини шетајући улицама Милана застаете поред једног верглаша који је свирао одломак из његове опере „Боеми“.

— То треба свирати мало брже — рече Пучини верглашу.

Другог дана верглаш је стајао на истом месту и свирао онај исти одломак. Поред њега је стајала табла са натписом: „Пучинијев ученик“.

Ripley's — Веровалци или не!

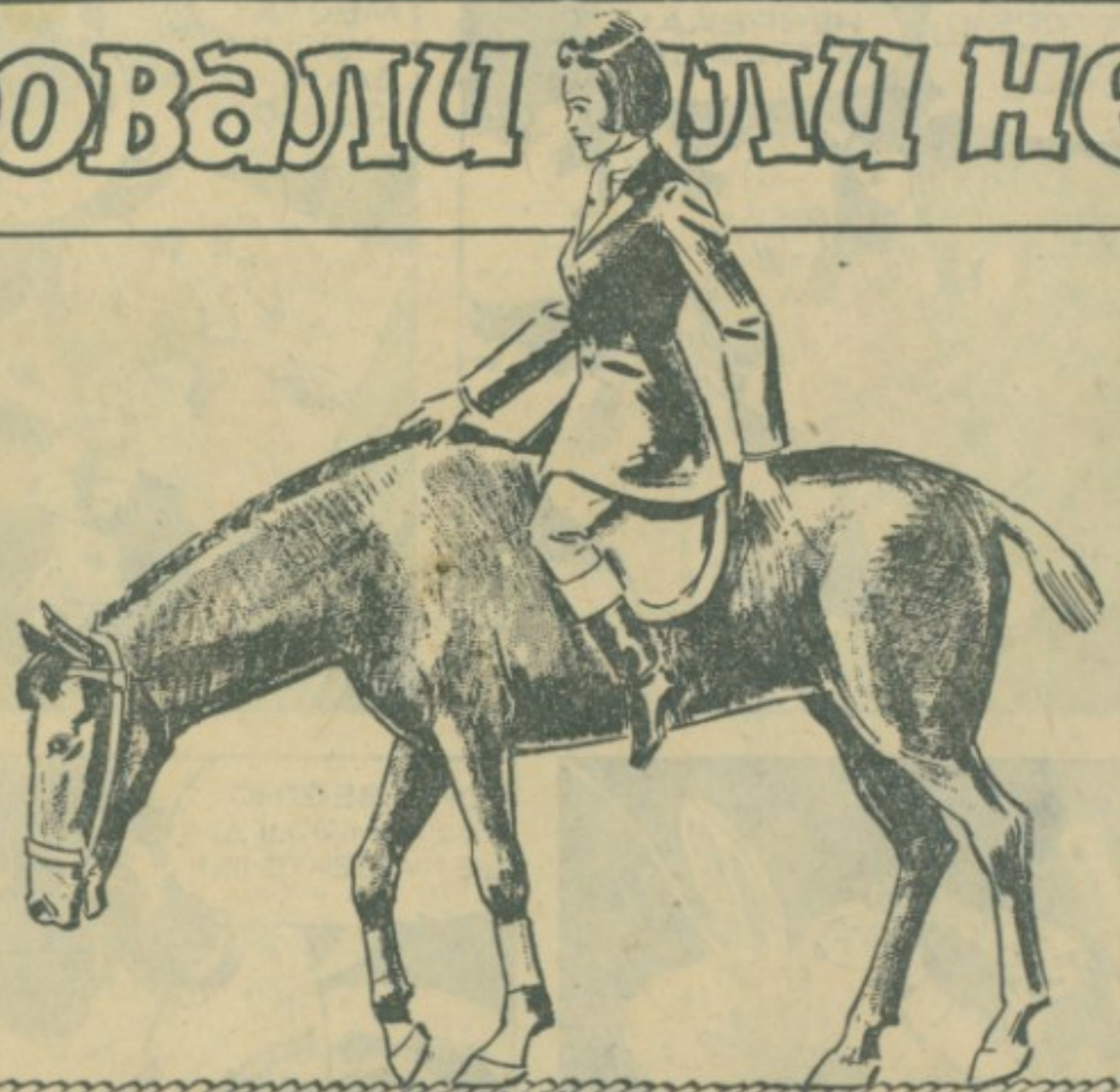
АМЕРИЧКИ ТРКАЦ УСМЕ КОНОМ

ПОСТАО ЈЕ ПРВИ РЕКОРДЕР НА ОБНОВЉЕНИМ ОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА — ИАКО СЕ ТАКМИЧИО У ДИСЦИПЛИНИ КОЈУ НИКАД НИЈЕ ТРЕНИРАО — ПОШТО СЕ НИЈЕ ДАВАО АМЕРИКАНАЦ НИЈЕ ПРИЗНАО ЗА СКОК У ДАЉ, ПРВО ТАКМИЧЕЊЕ ПРВОГ ДАНА ОЛИМПИЈСКИХ ИГАРА, КОНОМ ЈЕ ПРИСТАО ДА ЗАСТУПА ОВОЈ ЗЕМЉИ И — ПОСТАО ПРВИ ОЛИМПИЈСКИ ШАМПИОН

ВЕК ОД ЈЕДНОГ МИНУТА

ЗБОГ ЈЕДНОГ ПОГРЕШНО ПОСТАВЉЕНОГ КАМЕНА У ТЕМЕЉИМА ЦРКВА У БАРМУТУ /ВЕЛС/ СРУШИЛА СЕ САМО ЈЕДАН МИНУТ ПОШТО ЈЕ БИЛА ЗАВРШЕНА. КАДНИЈЕ ЈЕ ПРЕЗИДАН И СТОЈИ ЈОШ И ДАНАС

КОЊ НА КОНОПЦУ

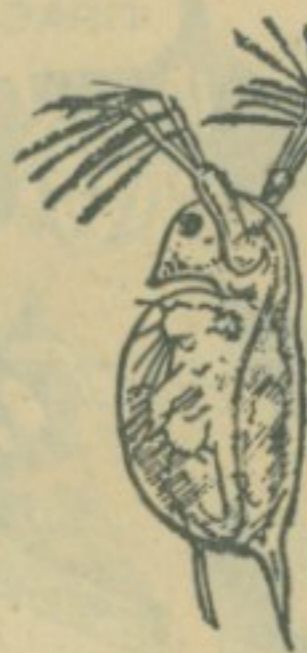
ИТАЛИЈАНСКИ ДРЕСЕР ЖИВОТИЊА ФРАНКО КОРАДИНИ, КОЈИ ЈЕ УМРО 1899. ГОДИНЕ, ОБИЛАЗИО ЈЕ ЕВРОПСКЕ ЦИРКУСЕ О НЕОБИЧНОМ ТАСКОМ! ЊЕГОВ КОЊ ЈЕ С ЗАХАЧЕМ НА ЛЕБИМА ИШАО ПРЕКО ЗАТЕГНУТОГ УЖЕТА

© King Features Syndicate, Inc., 1966. World rights reserved.

ЈАЈЕ

ОБЛИК КЕГЛЕ СМЕЛА ЈЕ КОКОШКА ЕДНЕ ХАЛИНЕИ ИЗ БАЛТИМОРА

ВОДЕНА БУВА

У ОПШТЕ НИЈЕ БУВА. ТО ЈЕ СИКУШНИ ЛУСКАР, У ОВОЈ ЖИВОТИЊИ — ОКЛОЗ ВРОТИ НА МИЛИОН ЖЕНКИ ДОЛАЗИ САМО ЈЕДАН МУЖАК

ЖАБА-ЛЕПТАР

МОЖЕ ДА ИСКОЧИ ИЗ ВОДЕ И ДА УБИЈЕ ПТИЦУ У ЛЕТУ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

Зимске игре у Сибиру

КО ЋЕ БРЖЕ?

На обалама Амура, где живи сибирски народ Нанаци, ниједан празник не прође без веселих такмичења. Сва та такмичења одржавају се, природно, на снегу. Најзанимљивије такмичење је у трчању загрљених парова. Сваки пар трчи тридесет метара напред и исто толико назад. Првих 30 метара један тркач трчи уназад, а при повратку уназад трчи његов „пар“.

ЗЕЧЈИ СКОКОВИ

У Јакутији је одвајкада позната национална спортска игра „коурбах“. У преводу то значи „зечји скок“. Одбацујући се обема ногама истовремено, треба начинити једанаест узастопних скокова што нимало није лако. Победник је онај који у једанаест скокова скочи најдаље. За мању децу број скокова ограничава се на пет или три.

»КОЊИЋ«

На Уралу и у Сибиру деца се спуштају са узвишења на санкама, већ на „коњићима“. „Коњић“ има само један широк салинац начињен од извијене даске или старе смучке. Клуница на којој седи „јахач“ украшена је главом коња истесаном од дрвета. Потребно је прилично вештине да се на дрвеном коњу спусти низ брег — без превртања.

ПРЕПОРУКЕ ЗА МЕКСИКО

Што се више ближи Олимпијада у Мексику светска штампа јој посвећује све више пажње. Проблеми мексичке планинске климе озбиљно забрињавају спортисте, тренере и лекаре. Друга чија је ствар са обичним читаоцима. Њихово интересовање за Мексику није толико једнострано и стручно, научно.

Француски спортски лист „Екип“ објавио је „препоруче“ једног иностраног дописника који живи у Мексику, онима који мисле на Олимпијаду:

„1. Ни у којем случају не трчати и не ићи брзо улицом Претрчати овде 10 метара је исто што претрчати 400 метара крај морске обале. Плућа горе а у глави се врти. У стомаку је нешто страшно од од народних јела, која су још за доручак изгледала тако укусна.

2. Не покушавајте да попијете четири „мартинија“ пре доручка, а ако сте већ попили, онда цео дан ништа не радите. Високо у брдима мешавина алкохола са кисеоником сувше је опасна.

3. Не шалите се са уличним саобраћајем. Сваки Мексиканац сматра за личну увреду ако га неко стигне или пређе на раскрсници. Пешаци пак сматрају да им физичка кондиција дозвољава да прелазе улицу где хоће...“

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

Да зло буде мање

Тетка Белка дошла у посету Пајиним сестрићима и донела пуну торбу играчака.

— Ко жели трубу — поче она да „лицитира“. У то је ујка Паја прекиде:

— Дај је свакако Ваји.

— Зашто? Зар је он најбољи?

— Не, није, али он ће је најбрже поковати.

Безобразан

— Баи је онај Шиља безобразан — каже Понај Микуиу.

— Зашто, шта је било?

— Па, ето, јуче је био код мене у гостима и без иједне речи однео из моје куће кишобран, који сам ја случајно понео из његовог стана пре два месеца.

Погрешно осетио

Шиља је сваки даном све расејанији. Једне вечери враћа се кући и каже Белки да му је неко украо новчаник.

— Па зар ниси осетио туђу руку у џепу?

— Осетио сам али сам мислио да је моја.

Немам среће

— Рајо, како је било данас у школи? — пита ујна Пата.

— Пао сам...

— Срам те било...

— Како не бих пао кад ме наставник питао о неким догађајима из историје који су се догодили кад се није родило ни деда Стаја, а камоли ја.

Најбољи у разреду

— Ујка Паја — каже Раја, — данас сам најбоље знао у разреду. Наставник је питао колико ногу има камила...

— Па шта си ти одговорио?

— Да има три...

— И ти си најбољи у разреду?

— Па да, сви остали су казали да камила има две ноге.

Проблем

У друштву, у коме се налази и Пера Ждера, повео се разговор о механизацији у привреди на неко рече:

— Машине све више потискују човека и замењују га у раду. Ускоро ће доћи време да ће се све свршавати само притиском на дугме.

— А ко ће да притиска? — упита Пера.

Данас у школи немамо наставу. Али, то нас није као обично обрадовао, јер смо уместо у школу морали да идемо у поликлинику, на контролни преглед, да виде нема ли међу нама који луд. Још јуче су нам разделили неке цедуљнице да их предамо татама и мамама и казали нам да у поликлинику треба да дођемо са подацима о нашим навикама, с мамама и свескама. Учи тељица нам је још казала да ћемо морати да испуњавамо неки тест. А тест... то вам је кад вас натерају да правите неке цртежчиће да би видели нисте ли можда луди.

Кад сам с мамом стигао у поликлинику тамо су већ били Рифи, Жофруа, Ед и Алсест и нико се није смејао као обично. Тамо је све бело и мирише на болницу. Сва деца су дошла с мамом сем Жофруа чији је тата страшно богат и који је дошао с татиним шофером Албером. Затим су са својим мамама стигли Клотер, Мексан, Јоаким а Ајана је било просто смешно погледати колико се драо. Једна много добра тета у белом мантилу позвала је наше маме и узела од њих писмене податке о нашим навикама а затим је казала да ће доктор одмах да нас прими и да нико не буде нестрпљив. Ми нисмо ни намеравали да будемо нестрпљиви. Маме су почеле да између себе разговарају и да нас млилују по главама говорећи како смо златни и добри. А шофер Жофруовог тате пошао је да обреше свој огромни прили аутомобил.

— Мој — причала је Рифијева мама — ужасно слабо је, просто не знам шта ћу с њим, тако је нервозан.

— А мој опет — казала је Алсестова мама — просто се разболио ако дуго не једе.

— Мени се све чини — умешала се у разговор Клотерова мама — да их у школи страшно преоптерећују радом и учењем. То је права лудост. Мој просто не стиже. Кад сам ја ишла у школу...

— Па, драга моја, не знам — прекинула ју је Ајанова мама — моме опет све иде лако. Уосталом, све то зависи од дететове способности. Ајане, ако не престанеш да урлаш опалићу ти шамар, ту пред свима.

— Можда њему све иде лако, миља моја — рекла је Клотерова мама — али ваш малишан изгледа некако необуздан, зар не?

Ајановој мами се није допало то што је казала Клотерова мама али ништа није успела да одговори. Због тога што је опет ушла тета у бе-

КАКО СМО ИШЛИ ЛЕКАРУ

Нашим читаоцима већ су познати мали Никола и његови другови, јунаци прича француских писаца Сампеа и Госинија. Ево још једне приче о њима.

Она је рекла да треба да се скинемо. Тек тада је Ајан почео страшно да урла. Његова мама стала је да виче на њега, Клотерова мама се на смејала и дошао је доктор.

— Шта се овде догађа? — запитао је. — Ти прегледи ћа ка увек се претворе у праву мору. Смирите се, децо, или ћу замолили учитеља да вас казни. Хајде, скидајте се брже.

Скинули смо се и остали сасвим наги. Била је то, заиста, забавна слика. Свака мама загледала је децу других мама и све маме климале су главама као што то ради моја мама кад купује рибу и говори продајцу да му риба није баш све жа.

— А сада, децо, пређите у другу собу. Тамо ће доктор да вас прегледа.

— Нећу да идем без маме! — заурлао је Ајан на коме сем наочара није било ничега.

— Добро, — казала је тета у белом. — Мадам, ви можете да пођете са својим дететом само се постарате да га умирите.

— Ах, значи тако! — казала је Клотерова мама. — Ако та дама може да пође са својим сином не видим због чега не бих могла и ја да пођем са својим.

— А ја хоћу да са мном пође Албер! — повикао је Жофруа.

— Ти си сасвим луд! — казав му је Ед.

— Кажу то још једном, — кренуо је Жофруа на њега али

вео је нас и Ајанову маму у свој кабинет.

Почео је преглед с мерењем.

— Хајде — казао је показавши прстом на Алсеста. Али је овај замолио да му дозволе да најпре доживи комад печене цигерине, пошто нема ципова па не може никуда да је стави. Доктор је уздахнуо и замолио мене да станем на вагу а затим је почео да грди Јоакима, који је ногом притискивао вагу да бих ја био што тежи. Ајан није хтео да се мери и мама му је обећала читаво брдо поклона. Тада је Ајан, смешно подрхтавајући, пришао ваги и кад се све свршило плачући је полетео мами. Рифи и Клотер хтели су, из шале, да заједно стану на вагу и док их је доктор грдио, Жофруа је мурао Еда да му се освети за ударац по носу. То је сасвим извело доктора из стрпљења. Казао је да ће нас, ако тај безобразлук не престане, све избацили напоље и да би му опште боље било да је у-

ТРАГОМ СУЈЕВЕРЈА

ОДБАЧЕНИ БРОЈ 13.

Руковање није увек било знак пријатељског поздрављања. — Од чега треба да чува људе потковица обешена изнад врата. — Некада је било веома важно да се праг прекорачи десном ногом.

Зашто се новорођеним дечацима купују плаве, а девојчицама ружичасте бенџице? Зато што су се некада људи бојали алих духова и веровали да ће плава боја неба најбрже моћи да их отера. Дечаци су брижљиво чувани и зато су их одевали у плаву одећу док су девојчице сматране за скупа и некорисна бића.

У земљама северне Европе за овај обичај постоји много лепе објашњење, слично бајци: мале дечачке родитељи су, наводно, налазили испод листова плавог купуса, а нежне девојчице су спавале у ружичастом лишћу.

Гозба богова у Валхали

Американец Р. Бреш издао је недавно књигу „Како је то почело?“ у којој је обрадио 120 свакодневних навика и обичаја, које сваки од нас зна и с којима живи, а вероватно, се често и упита како је настало неко веровање.

Да је „13“ несрећан број, у то чврсто верују људи различитих земаља већ готово 2000 година. И данас још у Француској не постоји кућа обележена бројем 13, а у Америци нема тринаестог спрата већ се он означава са 12½. У Италији опет, мало која лутрија продаје лозове са бројем 13. Поморци тринаестог у месецу не воле да исплове из луке.

Објашњење даје германска митологија: у Валхали је једном приређена гозба на коју је било позвано 12 богова. Међутим, појавио се и бог ватре Локи, који није био позван. Разбухтао је свађу и у њој је убијен љубимац бога, лепи Балдр.

Још једно објашњење за ово веровање даје историја хришћанства: Христ је седео за столом са дванаест апосто-

ла. Један од њих, Јуда, издао га је.

И обичај да се ради „урока“ куца о дрво, има корен

у хришћанству. Наиме, по предању, када је Христ распет, верници су додиривали крст да би се заштитили од сличне судбине.

Слуга који пазн на ноге

Коњска потковица обешена изнад кућних врата треба да отера вештице. Пошто су вештице јахале на метли то се веровало да се боје коња, па ће им и коњска потковица улити страх и оне ће оставити ту кућу на миру.

Ако човек устане на „погрешну“ ногу, цео дан ће му бити непријатан и ништа му неће полазити од руке. Да би се „магични круг“ затворио, увече треба левом ногом отићи у кревет, а ујутру десном ногом устати. Она: ко прво левом ногом стане на под кад се пробуди, самим тим дозива ђавола. Све што је „лево“, сматрало се лошим, па су и леваци прогањани као дегенераци и омањдјани.

чио за адвоката као што му је отац саветовао. Затим нас је натерао да му покажемо језик, стављао нам је слушалице на груди...

Затим нас је доктор посадио за сто, разделио нам оловке и хартију и рекао:

— А сада, децо, цртајте све што вам падне на памет али вас опомињем: онај ко почне да се лудира добиће од мене такву заштитицу да ће је дуго памтити.

— Само пробајте, ја ћу позвати Албера! — викнуо је Жофруа.

— Цртај! — цикнуо је доктор на њега.

Дали смо се на посао. Ја сам нацртао колач од чоколаде, а Алсест наприказ спреман на тулуски начин. То ми је он сам објаснио јер ја нисам могао да погодим да је то приказаш. Ајан је нацртао карту Француске са свим департаментима и главним градовима, Ед и Мексан каубоје на коњицама а Жофруа велики замак с гомилима аутомобила око њега и написао: „Мој дом“. Клотер уопште ништа није нацртао због тога, рекао је, што га нису предупредили и он ништа није спремио. Рифи је нацртао глатког Ајана и написао: „Ајнан-улизица“. Ајан је то видео и заплакао се, а Ед је викнуо: „Докторе! Мексан препишете“.

„Уопште, било је страшно забавно. Сви су викали, смејали се, Ајан је плакао, Ед и Мексан су се тукли. А затим су дошле маме и Албер.

Кад смо одлазили доктор је седео на крају стола, ништа није говорио и само је тешко уздисао. А кад му је тета у белом принесла чашу воде и пицулу, он је цртао револвер.

Он сам је луд, тај доктор!

ЗА ВЕЉУ БЕЗБЕДНОСТ НА ДРУМОВИМА

Да би смањили број несрећа на друмовима, саобраћајни стручњаци изумели су нов уређај који сигнализира када неки возач намерава да закаче. Он се састоји од два жута светла на задњем делу возила. Светла се одмах упале чим возач подигне ногу са педале за гас и пре него што ногом додирне педалу кочице. То даје возачу иза њега довољно времена да и сам почне да koči. Прорачунато је да је просечном возачу потребно најмање 6 секунди да премести ногу са педале за гас до кочице. Тај интервал је довољан код војње брзином од 96 км на час да возачу иза кола са таквим уређајем да још 15 м размака за кочење. Британски произвођачи тврде да је то јединствен уређај на свету. Ту је систем ради помоћу специјалног микропрекидача заменио спори завртањ на карбуратору. У случају да поступи притисак са педале за гас, светла се неће упалити већ само кад возач сасвим уклони ногу са педале. Кад поступи притисак на акцелератор, при промени брзине, посебан микропрекидач монтиран на кеплу спречава светла да се упале.

ИЗ ДРЕВНЕ МУДРОСТИ

Запитали Антистена, Сократовог ученика, зашто богати људи не иду у посету ученим и мудрим људима, док они мудри људи увек иду богатим људима и они их позивају. Антистен им одговори:

— Учени људи знају шта им недостаје, али богати не знају.

*

Једног трговца запитали на који начин се стиче богатство, а он одговори:

— Велико богатство се стиче лако, али мало с муком и веома sporo.

*

Једном Диоген одлучи да отпутује из Атине у Сиракузу. На путу га ухвати гусари и одведу на Крит да га продају. Гусар који га је чувао упита га:

— Шта си учио?

— Да људима заповедам и господарим, одговори мирно Диоген.

У истом моменту гусар поче да виче и мами купце:

— Ко жели да купи себи господара, нека одмах дође овамо.

Неки Грк из Коринта зачуди се овако необичној продаји и приђе Диогену да га упита да ли је истина што гусар говори. Убрзо из разговора са Диогеном Коринћани се увери да је овај врло mudar па га купи за велику суму новца и одведе кући да му децу васпитава. Од тога времена Диоген је живео у Коринту.

*

У бици код Херонеје, у Беотији, поред других заробљен је и Диоген. Када су га довели пред Филипа, македонског краља, овај га упита ко је он.

— Ја сам један од посматрача твоје грамзивости.

Филипа није увредио овај одговор. Напротив, свидела му се толика искреност, па одмах заповеди да Диогена пусти на слободу.

*

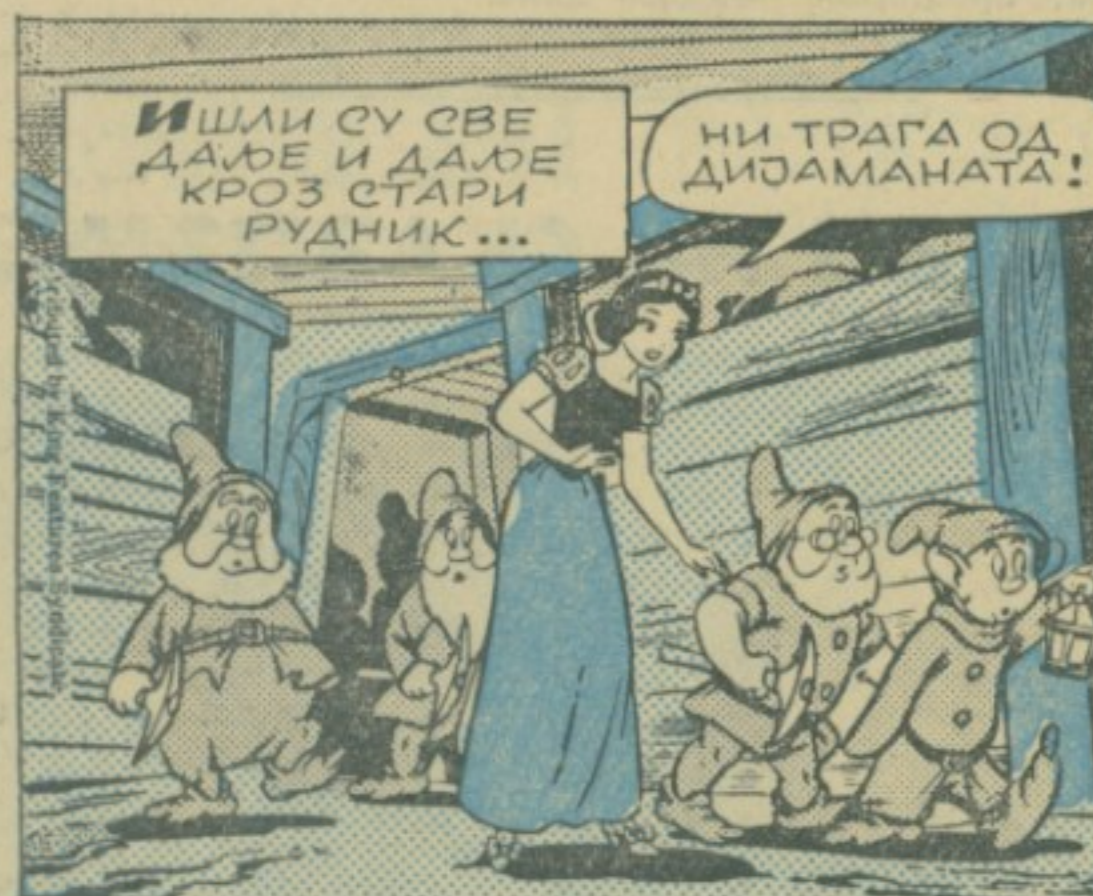
У старом Риму о богу Јупитеру причала се ова анегдота.

„Јупитер је имао две торбе. Једна је била пуна наших сопствених мана, па нам је њу ставио на леђа, а друга је била пуна туђих мана; њу је људима ставио спреда. Због тога људи често не виде своје мане, а на туђе стално указују“.

WALT DISNEY

НОВОГОДИШЊА БАЈКА

НЕ БОЈИ СЕ МРАКА

Када за време ноћног рибарења рибари примете јато риба, они осветле море рефлекторима и на палубу поставе дрвене заклоне тако да лево и десно од јата падају црне сенке. Бојећи се тамних сенки рибе се устремљују напред — право у мрежу. Али, ако се у огромном јату риба случајно нађе само једна брза и окретна змијуница, она ће запливати у страну, кроз сенке, и изићи на отворено море. И тада ће цело јато кренути за њом и пробивши се кроз таму докопати се отвореног мора и слободе.

Змијуница се, за разлику од већине риба, не боји таме. Њена „храброст“ служи као пример и охрабрење осталим рибама у јату и оне полазе за њом.

ПРВИ ПУТ...

Недавно је један авион први пут атерирао на острво Хуан Фернандез на коме је живео мораар Александар Селкирк, који је послужио као прототип Данијелу Дефоу за главну личност његовог романа „Робинзон Крузо“.

БЕЗ ЉУДСКЕ ПОМОЋИ

Возач напушта свој аутомобил на одређеном месту до кога је веома једноставно доћи а затим се возило без помоћи људи смешта у једну од 635 гаража распоређених на пет спратова. Све послове у овој гаражи обављају аутомати.

Ова супермодерна гаража је у изградњи а налази се испод Моцартовог трга у Ници.

ДВЕ ПРИЧЕ СОВЈЕТСКИХ НАРОДА

КОБАЈАГИ

Некакав газда возио је косцима чабар посне чорбе.

Чабар се на колима клаптио — клац-клац. Чорба се у чабру, бућкала — бућ-бућ-бућ и преливала преко ивице.

А газда је шибao коње бичем. Њему је само једно било важно: да што пре стигне до ливаде. Таљиге су тандркале, трукале се а чабар се нагињао час на једну, час на другу страну. Чорба је плускала на све стране. А косци су погледали у сунце и чекали ручак.

стигао газда на ливаду и пожурије косце: брже, брже, па онда на ручак. Али, чабар је био празан. Путем се чорба — бућ-бућ — сва просула.

— А шта да ручамо кад се ни кашика нема у шта умочити?

— А ви данас једите тако, кобајаги. А идући пут ћу поклопити чабар да се чорба не проспе — одговорим вам газда.

Ништа им друго није остало. Појели су хлеб а кашикама су кобајаги захватили чорбу из чабра. Затим су се напили воде из потока и прилегли да се одморе.

КОМАРАЦ И ХРАСТ

Летео једном комарац својим послом. А зна се какви су његови послови.

Изнанада је дуנוо јак ветар, захватио га и понео преко поља, преко шума, преко високих гора. Хтео би комарац да се за устави, али не може. Наједном је видео: на путу му стоји огроман столетни храст.

Починили су мало и опет се прихватили кошења. Иду косци по ливади а косама машу по ваздуху.

Видео то газда и викнуо:

— Каква је то глупа ша

ла? — Кобајаги смо јели па кобајаги и косимо — одговорнише му косци.

„Ово ми је крај — помисли комарац. — Ветар ће ме треснути о храст и шта ће од мене да остане?

И у свом страху комарац повика:

— Склањај се с пута, стари храсте, иначе ћу те извадити из земље заједно с корењем!

Уто је ветар пронео ко-

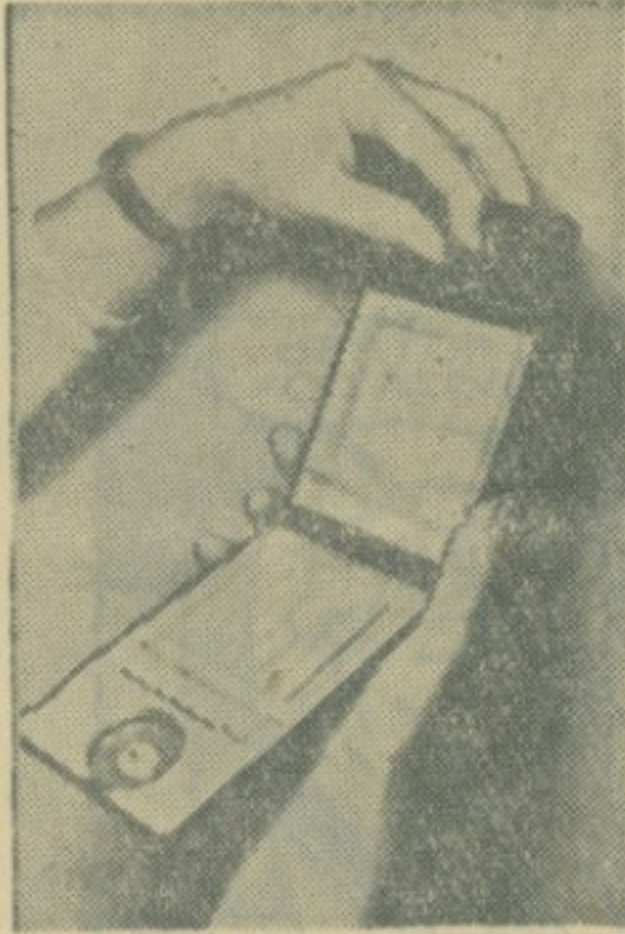

марца између две дебеле гране и... наједном је пре стао да дува. Обрадовао се комарац што је извукао главу и одмах је почео да се хвалише:

— Лепо сам те опоменуо, глупи храсте. Ниси ме послушао и ето ти сад. Распео сам те напола.

КАД ЈЕ ВОЉА СЛАБА

Купија за цигарете на нашој слици није обична. Намењена је онима који желе да смање број попушених цигарета на дан, а за то немају довољно воље. Ево у чему је њена тајна: уколико се жели да размак између попушених цигарета износи један час, пола часа итд., треба само на малом бројчанику који се налази с унутрашње стране у купуји окренути казаљку. Чим се купуја затвори, више се не може отворити све док не протекне одређено време.

Наравно, овом купујом постићи ће се циљ под једним условом: да се нема друго, обично пакло у резерви.

ЗА СВАКУ ПРИЛИКУ

Кад се ова два термометра прилепе за шофершајбну на аутомобилу, и то један са спољашње а други с унутрашње стране, возач може у исто време да контролише хоће ли бити поледице као и колико је степени у самом аутомобилу и према томе регулише температуру.

ЖЕНЕ ТОРЕАДОРИ

У Андалузији је пре извесног времена отворена школа за жене које желе да постану тореадори. Диплома се добија после обуке која траје седам недеља и одговарајућих испита. Највише пријава стиже из Америке, Шведске и Француске.

У Италији је, међутим, и раније било жена-тореадора. Портрет једне од најпознатијих „свештеница кориде“ насликао је велики сликар Гоја. У 19. веку жене су се бориле у аренама одевене у кратке сукње, шалваре или енглеске костиме. Праву револуцију изазвала је нека Долорес Санчес која се одевена као мушкарац, борила храброшћу рођеног тореадора.

Године 1900. женама је било забрањено учествовање у борбама с биковима. Најпознатија тореадорка у то време била је Марија Салало. У ствари она је била предеве-

ни мушкарац Августо Родригез. Више од 10 година Родригеза су сви сматрали за жену. Овој превари прибегао је да би што брже и лакше створио каријеру. После разобличавања његова слава се одмах угасила.

Данас је у Шпанији најпознатија тореадорка Кончета Ситрал која се бори с биковима јашући на коњу.

★

Доносимо и интересантан случај Улирике Бениерс. Њени некадашњи пријатељи кажу: „Да је постала виртуоз на клавиру, не бисмо се чудили, али каријера тореадора? То заиста никад не бисмо могли да претпоставимо!“

Њени родитељи били су такође изненађени када су добили вест да њихова кћерка

лежи у једној болници и лежи се од повреда које је задобила приликом једне кориде. Отац и мајка су веровали да Улирика у Мексику ради као преводилац.

Кад је дипломирала француски и енглески језик на париској Сорбони отишла је Улирика на мадридски универзитет да студира шпански језик. Кад су инжењер Матијас Бениерс и његова жена посетили кћерку у Мадриду, она их је прво одвела у арену. Отац Матијас каже: „Налазили смо да је борба с биковима ужасна.“ Али Улирика је била одушевљена.

И заиста она је штедела новац и после пола године отишла је у Мексико. Тамо се запослила као тумач а узгред је наступала у провинцији као тореадор. Да би Мексиканци лакше упамтили њено име назвала се Изабела. Под тим се именом ова висока плава девојка већ две године бори у арени.

Тренутно мора да начини малу паузу јер јој је бик, који је недавно погинуо од њеног мача у арени „Ла Аурора“, на нео дубоку рану на десној ноzi.

Стан за косу

У швајцарском листу „Либералне новине“ један грађанин Цириха објавио је оглас да нуди „ауентичну битлс-косу Цона Ленона, члана чувеног ансамбла „Битлс“, чија је вредност процењена на 500

швајцарских франака“. Ауентичност косе доказује документима написаним на енглеском. За косу Цона Ленона Швајцарац тражи једнособан стан, усељив 1. марта 1967. године.

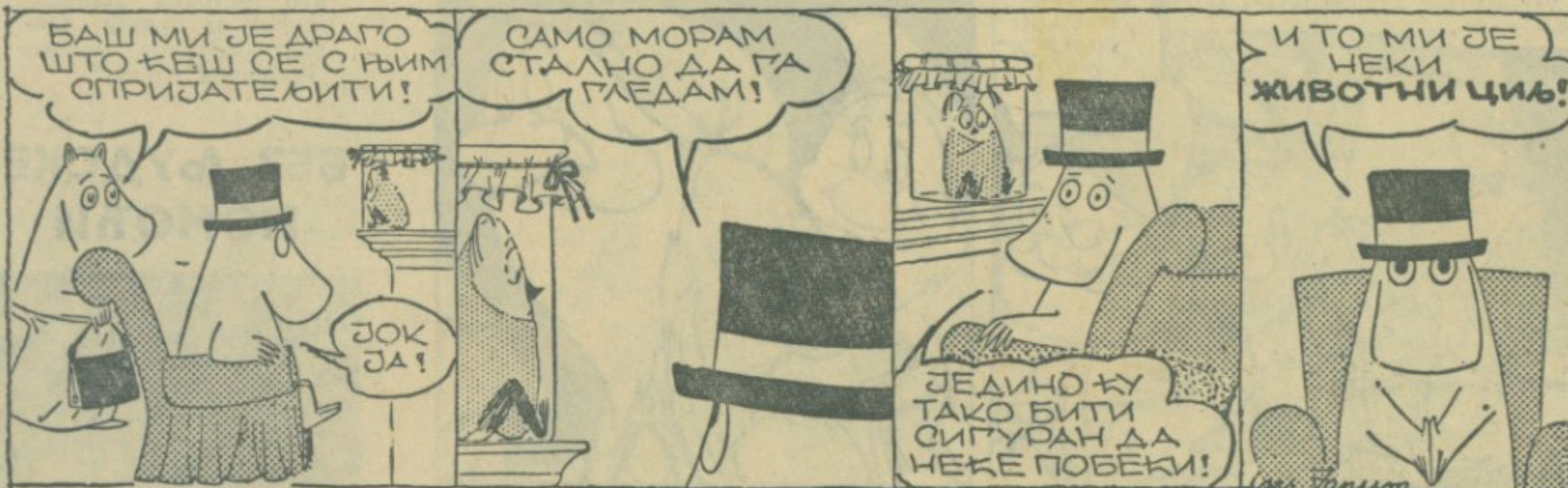
Чамац на склапање

Овај чамац се може тако спаковати да буде потпуно пљоснат, а за 30 секунди се може оспособити за вођњу. Стране чамаца су израђене од јаке шпер-плоче, а држе се на еластичним шаркама од пластичне масе. Може да прими три особе. Када је спакован једноставно се преноси на крову аутомобила а мо

же да га понесе и један човек. На чамац се монтира мотор од 3 КС који му даје брзину од 5-7 чворова. Чамац је идеалан за забаву на морским плажама и за пецање на рекама и језерима. Може користити хидро-инжењерима, градитељима мостова, полицији и војсци.

МУМИИ И ВАМПИР

РОБОТ — ТРАКТОР

У Америци је по наруџбини једног холандског шумског газдинства израђен специјални робот-трактор. Трактор служи за пренос радиоактивног материјала и уређаја. Њиме се управља са даљине јер би возиња из непосредне близине била опасна.

Кад преноси опасан материјал, трактор се креће ван главних саобраћајница и савлађује многе препреке на путу, као што се види на слици, где прелази и водене површине, док не дође на сигурно место у један шумарски институт, где се радиоактивне материје примењују за научна испитивања шумског растиња.

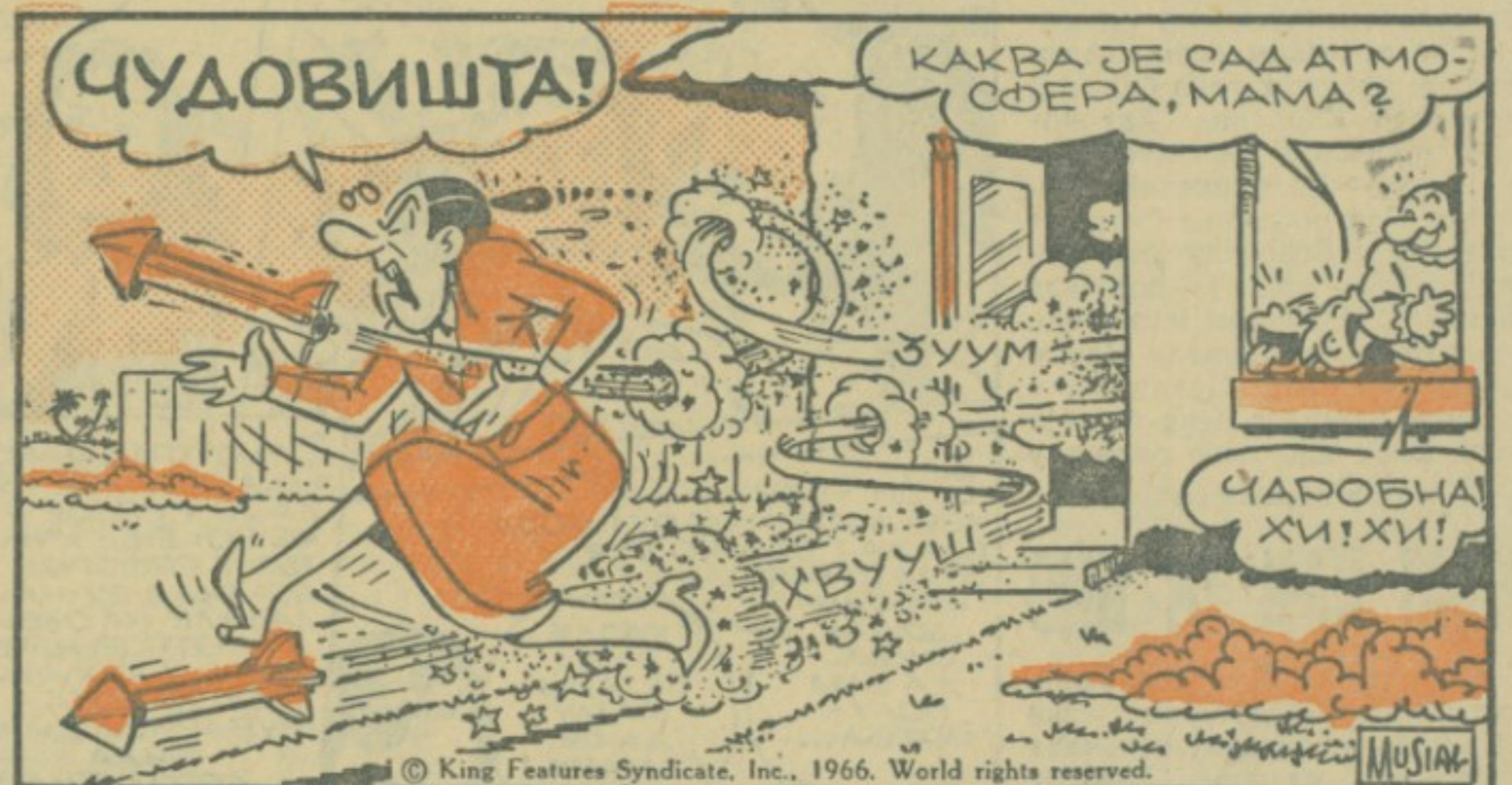
ВЕЋА ОД МАРАМИЦЕ

Авиони из дан у дан добијају све необичније облике а уз то и различите особине. Пилот овог авиона са вертикалним полетањем, на слици, спрема се да атерира на алуминијску плочу велику свега 15 квадратних метара.

НЕОБИЧНА ЛУПА

Навикли смо на лупе округлог облика помоћу којих се одједном може видети само мањи део текста. Лупа на нашој слици дугачка је скоро као један ред у књизи а широка је толико да се њом могу истовремено обухватити и 2-3 реда.

ПЕРЈАНИ КРЕВЕТИ

Први досељеници у Америку волели су да спавају на меким перјаним душецима, да се покривају перјаним јорганима и да стављају под главу опет перјане јастуке. У оно време многи су се жалили да се у њима врло слабо спава. Међутим, фармери то нису ни примећивали јер би уморни заспали чим би спустили главу на јастук и не би се будили до рано ујутру када су одлазили на посао. Перје се углавном чупало од гусака и патака, док оно са кокошака није било на цени. Домаћице су потпуно скидале перје са гусака и патака, оне су остајале голе и због тога морале да буду чуване у кући док им перје мало не порасте. Чупање је вршено обично два пута годишње. Спавање у перју, кажу лекари, нездраво је. У Америци је ова пракса постепено ишчезла тако да је данас реткост наићи на јани кревет.

СВЕ СКУПЉА

Вилхелм Телен који живи у малом месту Линторфу, недалеко од Диселдорфа, посећује више него иједан други колекционар разне изложбе скупљача сувенира, трговине ових предмета, као и пиваре. Он у својој кући има прави музеј сувенира из преко сто земаља. Предмети који не могу да се сместе на полица или закаче на зид срећени су у 300 фасцикла: 32.000 поштанских карата, 30.000 подметача за пивске чаше, 25.000 етикета са пивских боца и 300 листића који спречавају пиво да се излије на сто. На полицама се налази 1200 разних чаша за вино, стотине пивских бокала и неколико стотина пепељара. Са скупљањем неких предмета Телен је накнадно почео, па зато сада има само хиљаду домаћих и страних етикета за кофере, 1000 штампаних салвета из ресторана, 1000 спакованих комадића шећера, а узредно скупља и поштанске марке и сада их има 14.000.

СТРАХ ОД САМОЋЕ

Двадесет трећег новембра 1953. године француске новине објавиле су вест да је сликар Матис завршио таваницу своје спаваће собе на којој је насликао своје пријатеље и неколико суседа и да је то образложио: „Овако ћу се док спавам осећати мање сам!“

ШЕТУЉЕ ШТРАФТЕ

Улица кнеза Михаила је једна је од најстаријих у Београду. Просечена је још 1870. године. У сплету разних улица и сокака тешко се за њу нашао прави смер. Први београдски урбанист морао је дуго да разбија главу око ње. Тада је Београд још био град у шанцу који га је са свих страна опкољавао. На сеља су се стварала и ван шанца, али прави Београд је био унутар њега. „Стари град, центар свега, чаршија, студенти, град тако мно и посебно леп да се тешко од њега одвојити... А људи, па у свету нема таквих...“ — бележи један странац који је 1868. посетио Београд.

Најстарија зграда подигнута у Улици кнеза Михаила, још пре њеног просечања, је она у којој се данас налази гостионица „Плавн Јадран“. Саграђена је пре 1867. године, с наменом да послужи као хотел. Он се испрва звао „Деспотов хан“, а погом „Грчка краљица“. Неколико и данас сачуваних зграда у Улици кнеза Михаила потиче непосредно из године када је она била просечена (1876—1878), а остале су саграђене, уколико их данас нису замениле нове, крајем прошлог и почетком овог века. Велики део тих зграда налази се данас под заштитом државе јер представљају културно-историјску вредност.

У Улици кнеза Михаила, јединој од најстаријих регуларних и именованих београдских улица, одвијао се од самог њеног почетка врло жив трговачки живот. У њој су радиле и пропадали трговци, а они с периферије пријездили да у овој главној чаршији београдској отворе своју радњу.

Најпре су се у овој улици сместили кројачи, потом „машамоде“ (модискиње) од којих су почетком осамдесетих година прошлог века биле најпознатије Каролина Антоновић, пореклом Францускиња, и Флора Дворниковић, Чехиња. Ова последња била је позната у Београду „као прва женска која је појачала бицикл“. Временом машамоде су готово преплавиле Улицу кнеза Михаила. Осамдесетих година прошлог века било је око шест њихових радњи у

овој најугледнијој београдској улици.

Од штофарских трговаца, у једној приземној кући (она и данас постоји) држао је своју радњу и трговац Димитрије Илић. Поред продавнице штофова имао је и кројачку радионицу. Оглас из 1881. године овако рекламира „Кројачку радионицу и лагер штофова Димитрија Илића“.

„Димитрије Илић продаје штоф на риф и метар и кроји мушка одела. Без капаре непознатим нећу крипти, а док ресто не плати, нећу им давати. Ко се кроји или израда, кад буде готово, не допада, не мора узети. Без икаквог говора примљену капару даћу натраг. Муфтигузе не примам у радњу... Радњу сам крваво стекао и ко год мисли да у њој прође лако, нека се не појави“.

У улици кнеза Михаила расле су велике и мале радње; велике фирме, често са свим скромним радним просторијама. Године 1882. рекламирана је радња „Код три чуда“, штофарска и кројачка. Међутим, у њој су радили само мајстор и две калфе, али „даноноћно“. Ова радња, с тако звучним насловом, имала је само једну просторију, а иза ње је била кујница и собица у којој су спавали и мајстор и калфе.

Потом се у Улици кнеза Михаила насељавају послатичари, којих ће ускоро бити врло много, јер се улица претвара у шетуљу, корзо и „деликатеси“ са великим избором од „сира швајцарског с рупама и најбољих салама из Пеште, и одасвуда“. Кафа на у тој улици нема много. Једна је на почетку улице — „Хајдук Вељко“, тамо где је данас отприлике ресторан „Загреб“, а друга на крају, код Калемегдана, која се у то време звала „Грчка краљица“. Кафану „Код Хајдук Вељка“ држао је Карло Пероло, Италијан, који је као гарибалдинац дошао у Србију и остао у Београду до смрти. С Теразија „на улазу у Улицу кнеза Михаила најпре се ударало на гостионицу и кафану „Код Хајдук Вељка“. Испред гостионице била је лепа башта, а Пероло је држао и деликатесну радњу. Он је први у Београду почео да производи разне врсте кобасица. Припремао их је неки Богољуб из Чачка, који је свог га зду, кад је видео да је посао уносан, убрзо напустио и сам почео да производи све врсте кобасица и да их продаје на улици.

У Кнез Михаиловој улици радње су увече биле осветљене стеаринским свећама. У

тој улици — каже један странац 1884. — „могло се да набави све као у Бечу и Пешти“. Једна од најпосећенијих радњи у овој улици била је она пана Росулека, Чеха. У својој радњи држао је он месне производе од сва-

ке врсте. Име Росулек је постао синоним за њих: виршле с хреном називане су — росулек, шваргла-росулка — и све друго што се правилно од меса — росуличини. На „шетуљи“ у Улици кнеза Михаила Росулек је имао неколико шегрта, који су нудили виршле с хреном. Шетачи су их куповали јевтиније од перече, јер их је пан Росулек продавао 12 пари за један динар, да би конкурисао свом ривалу који се ускоро појавио. А кад је овај почео да продаје 20 пари за један динар, пан Росулек је немоћно одустао, предао радњу свом сину и вратио се у Чешку. „Борба виршли“ углавном се

одвијала на „шетуљи“ — у Улици кнеза Михаила — где је увек било највише гладних великошколаца, калфи и гимназијалаца.

Тако је расла Улица кнеза Михаила. И као главна чаршија, и као корзо њених младих грађана и свих који су желели да измене у некој ра зноди своје мисли. Стојан Новаковић, и као министар, необично је волео да се прошета увече овом улицом; да загледа у излоге радњи које су дуж ње биле распоредене и пружале „преобиле свакојаке робе која је могла да се гледа а не увек и да купује“.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ПРЕБАЉУЈУ НАМ ДА ДРЖИМО РОБОВЕ ЗБОГ СВОЈЕ УДОБНОСТИ! ДА СЕ ВРИНЕМО ДАМО О ТОМЕ, МИ БИСМО ИХ ОДАВНО ПУСТИЛИ ДА ИДУ!

ПА ЗАШТО ТО НЕ УМИНИШ, МАМА?

ОД ЊИХ САМ БОЛЕСНА! НАШИ РОБОВИ СУ СТРАШНИЈИ НО ШТО СЕ МОЖЕ ЗАМИСЛИТИ!

ЗНАШ ДА НИЈЕ ТАКО, МАРИЈА! МНОГИ ОД ЊИХ СУ НАМ ОДАНИ...

ДА, ТИ СИ УВЕК НА ЊИХОВОЈ СТРАНИ! ОХ! МОЈА ГЛАВА! ТОЛИКО СТЕ БУКЕ СТВОРИЛИ СВОЈИМ ДОЛАСКОМ, ДА САМ ПОЛУМРТВА...

КАЈДЕ, ЕВО! ОСТАВИ МАМУ ДА СЕ ОДАМАРА!

ВЕЋ СУТРАДАН РОБКА ОФЕЛИЈА УЗЕЛА ЈЕ У СВОЈЕ РУКЕ ВОЂЕЊЕ КУЋЕ. ЊЕНЕ РЕФОРМЕ ПОНЕКАД СУ НАИЛАЗИЛЕ НА ОЗБИЈАН ОТПОР, НАРОЧИТО У КУЋИЊИ, ГДЕ ЈЕ ДОТАД КУВАРИЦА ДИНА БИЛА АПСОЛУТНА ГОСПОДАРИЦА...

ШТА ИМА ТУ У ОРМАНУ?

РАЗНЕ СТВАРИ!

ПРВОЈ ФИОЦИ КОЈУ ЈЕ ИЗВУКЛА РОБКА ОФЕЛИЈА ЈЕ НАШЛА ПРАВИ ДАР-МАР. БИЛО ЈЕ ТУ И ОРАХА И КОЧКИ ШЕЊЕРА, НАШЛА СЕ И ЈЕДНА СТАРА ЦИПЕЛА, ЈЕДНА ТРЕНИЦА, РАСУТ ДУВАН...

МОРАЋЕМО ДА ЗАВЕДЕМО РЕД! СВАКА СТВАР ТРЕБА ДА ИМА СВОЈЕ МЕСТО!

ТАЈ ПОСАО НИЈЕ ЗА ДАМЕ! А ЗАТИМ, У ТОМ ВАШЕМ РЕДУ ЈА СЕ НИКАД НЕЋУ СНАИ!

ЖИВ НАМ ТИ БИО

На путу за Ђурђево Брдо, септембра 1941. године, један малишан на бициклу изненада наиђе на чланове Главног штаба за Србију и упозори их:

— Имате ли легитимације? Иза окуке су Немци. Легитимацију Ко нема легитимацију хапсе их и гоне у касарну.

— Имамо ми легитимације, жив нам ти био, дечко — рече му Фића Кљајић хладнокрвно. А затим сви, као по команди скренуше у кукуруз.

ДА ОРУЖЈЕ НЕ ПРОПАДНЕ

Приликом преласка преко Дрине, априла 1943. године, један борац, Личанин из Друге пролетерске дивизије, који није знао да плива, чим стаде на славу оклизну се и паде у воду.

— Спасавajte, људи, оде о ружје!

Другови му притрчаше и ухватише за пушкомитраље. Кад га извукоше, један борац му рече:

— Што си тако стегао о ружје?

— Па како би ме друкчије извукли — одговори овај уплашено још се чврсто држећи за пушкомитраље.

ИГМАНСКИ МАРШ

Двадесет другог децембра 1941. године у селу Рудом формирана је слава Прва пролетерска бригада, која је извела безброј херојских подвига, а један од њих је и легендарни Игмански марш, који је она извршила у јануару 1942. године по онежној међави и студени од минус 42 Целзијева степена.

За време тог марша промрзла су 172 борца, а неки су остали тешки инвалиди. Непознати партизански борац, учесник тога марша, исписао је ове стихове:

Ој, Игмане, проклета планино, Трескавице јада допанула, Битовије, отровнице змијо! Кроз све три сам једном проходно, С бандитима љуту битку био

И другове своје оставио! Ој, Забрђе, у земљу пропало, Требицино, име ти нестало! И у вама крв сам своју ллио, Ту другове своје оставио — По злу сам вас с клетвом запамтио!

Земљо Босно, добро сам те познао, Ти си, земљо, и ружна и фина — Нема дана да сам им'о мира...

Прва пролетерска бригада оставила је преко седам хиљада живота својих бораца на многим бојиштима широм наше земље: Кадњача, Козара, Сутјеска, Зеленгора, Љубин гроб, Коњух планина, Дрвар, Неретва-Похорје и стотине других мањих и већих попришта и крвавих битака. Све ће то остати као легенда отима који су дошли и долазе после ове славне епопеје.

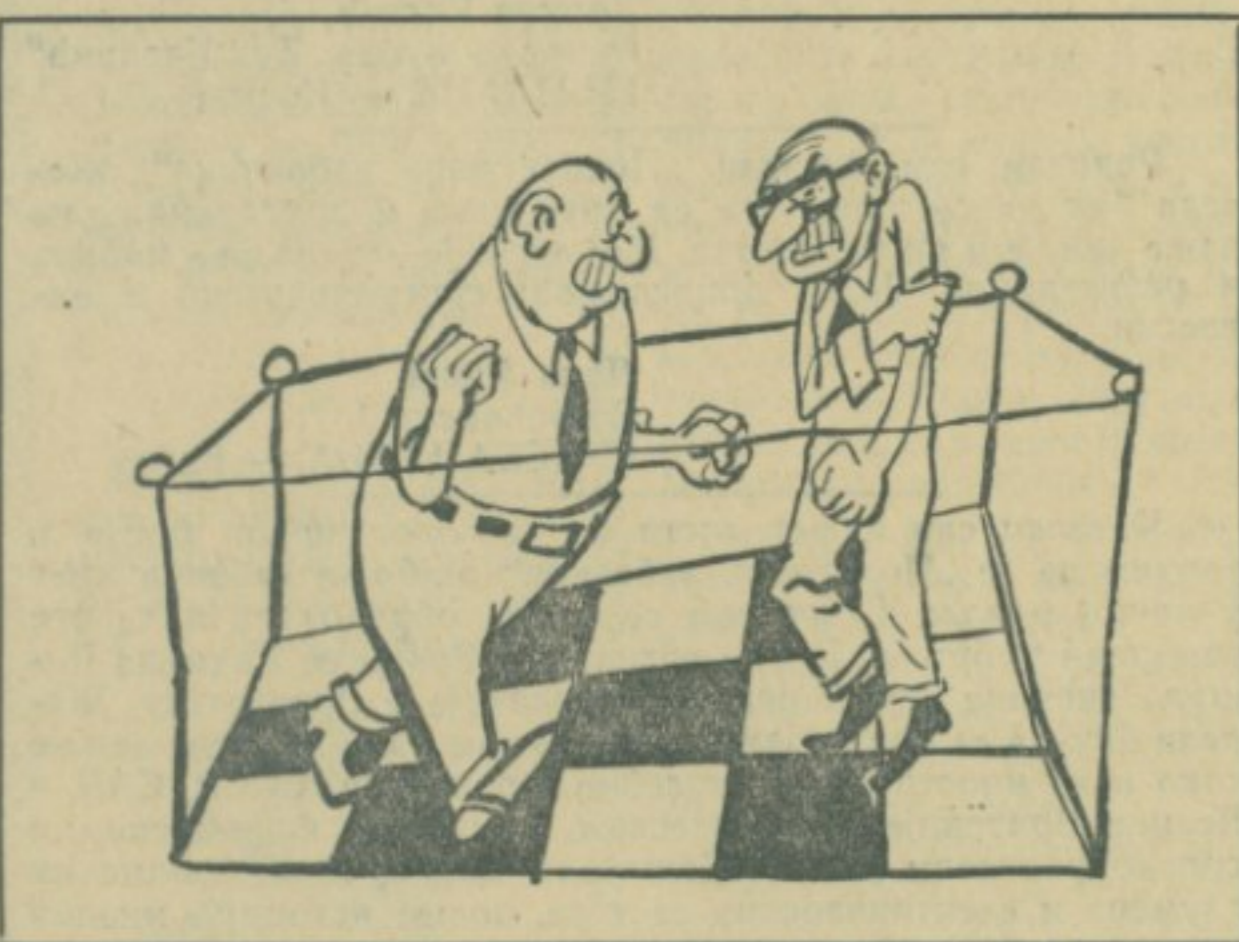

Тајанствено острво

ПО РОМАНУ
ЖИЛА ВЕРНА
ЦРТА: И. КРУЉЕВИЋ

Шаховски календарској

РЕШЕВСКИ ЧЕКА ЗВЕЗДУ

Светска шаховска федерација правилима је одредила у којим се случајевима може одложити партија. Понекад се ипак одступи од тога. Тако је, на пример, Решевски из верских разлога одбио више пута да игра у петак а суботом је почињао партију тек предвече — када се на небу појави прва звезда. Наиме, он се држи једног древног јеврејског празника. На турниру у Цириху 1953. године Решевском су организатори изишли у сусрет да у означено време не игра, али се испоставило да он има још један дан у који не игра. Да се не би ометао ток турнира њему је без извлачења дат број 14, на основу којег је био слободан од игре за време празника. Једне суботе партија између Решевског и Сабоа требало је да почне у 19 часова — кад излази прва звезда — али како се он налазио на молитви у Цириху, игра је отпочела два часа касније, толико му је требало да допутује у Најхаузен. Та партија је завршена у 2 часа после пола ноћи, слично као и сусрет Решевски—Авербах.

ШАХИСТИ УМЕТНИЦИ

Телевизија је доста допринела популаризацији шаха. На малом екрану могла су се пратити најзначајнија шаховска такмичења последњих година, међу којима и недавно завршена Шаховска олимпијада на Куби. За време једног такмичења у Цириху било је најављено да ће у телевизијском програму учествовати велемајстор Смеслов и Тајманов. Они који су очекивали да ће видети шаховску партију — преварили су се. Смеслов је отпевао пролог из опере „Пајаци“, а Тајманов је на клавиру извео неколико Шопенових дела.

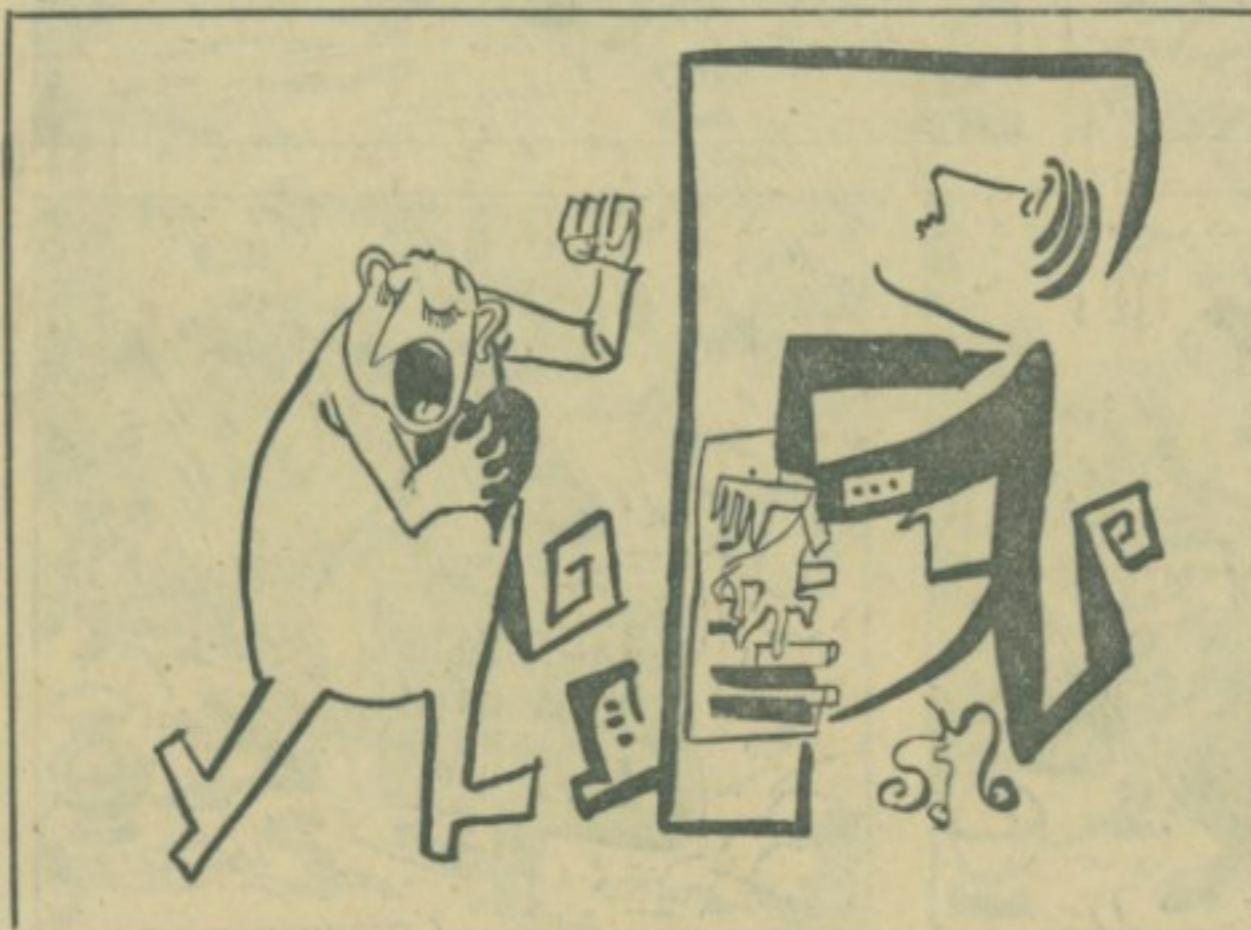
Увређен због неких поступака својих колега Најдорфа и Решевског, велемајстор Шталберг престао је с њима да разговарати. После тога они су се нашли на шаховском турниру и били дужни да између себе одиграју партију. Оне који су знали за њихов сукоб интересовало је како ће у току и на крају партије обавити најнужнији разговор. Шведски велемајстор Шталберг избегавао је да с њима

проговори ма и једну реч. Најдорфу је предао партију док се овај шетао по турнирској сали. За то време Шталберг је зауставио сат, потписао оба формулара и напустио борилиште. Против Решевског начинио је реми овако: саопштио је судији да се после његовог наредног потеза понавља по трећи пут иста позиција, на основу тога рекламирао је реми и потписао је формуларе.

ИНТЕРЕСУЈЕ ГА САМО БОРБА

У партији Болеславски—Најдорф, кад је било одиграно само 8 потеза, аргентински велемајстор је своје противнику упутно чудно питање: „Да ли играте на победу?“ Болеславски није добро чуо шта је овај рекао па је мислио да је понудио реми, одговорио: „Не“. „Значи, ви се

слажете за реми?“ — поново је упитао Најдорф. Одговор је опет био кратак: „Не“. Увек немирни Најдорф настао је са питањима: „Шта ви желите?“ Болеславски је хукао и размишљао о наредном потезу и Најдорфу је постало јасно да и он треба да хути и мисли јер је његов противник оран само за борбу.

ЦИНОВСКИ ТАНКЕР

Једна од највећих друм-за пластичне материје у пракси цистерни изграђених у ху. Капацитет цистерне је 45 Велике Британије намењена кубних метара, а израђена је је транспортовању сировина од лаке легуре.

МИНИ-ВОЗ

Шефу станице у Милтону, у Америци, учинио се један теретни воз необично кратак. Због тога је запитао машинисту да није уз пут изгубио Једа или два вагона. Машиниста је изишао из локомотиве, погледао свој ми-

ни-воз и рекао: „Заиста, изгубио сам 23 вагона и једног кондуктера. Занимљиво да то уопште нисам приметно“.

Вагони и кондуктер нађени су два километра испред станице.

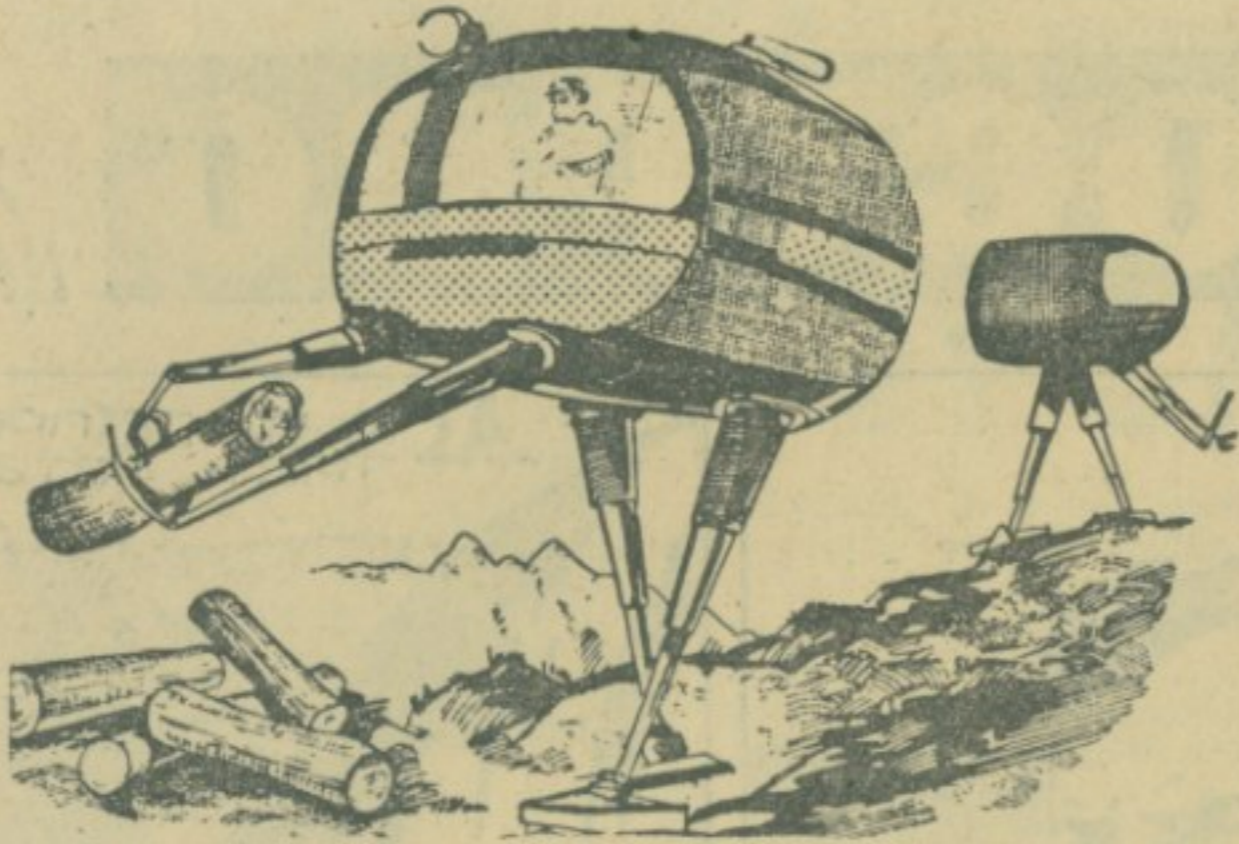
ШКОТСКИ ТЕСТ

Да би сазнала тачан број својих читалаца, редакција једног шкотског економског часописа решила је да искористи отиске прстију својих читалаца. Из канти за отпатке извучено је више стотина већ прочитаних примерака а градска лабораторија је прегледала разне отиске прстију утиснуте на свакој страни.

Резултат: 8,2 одсто читалаца просечно на сваки продани број.

Пут од Вотке

Претпоставља се да ће за неколико година Финска добити најбољу мрежу путева: саобраћајне власти у овој земљи недавно су донеле одлуку да ће сваки возач затечен у пијаном стању за воланом бити осуђен да три месеца ради на изградњи јавних путева.

ОВАКО ЈЕ ЗАМИШЉЕН РАД УЗ ПОМОЋ ЧЕЛИЧНОГ ЦИНА.

ЧЕЛИЧНИ ЦИН

Амерички електроинжењери конструисали су недавно челичног цина који се види на нашој слици. Своју практичну примену он треба да нађе у помоћи човеку при најтежим пословима. У случају катастрофалних земљотреса и уопште разарања он може да ради на рашчишћавању неприступачних терена пошто својим дугим покретним ногама може да савлађује све врсте препрека. Покрети цина подсећају на људске само наравно појачане за неколико хиљада пута. „Руке“ имају снагу слова, али су тако прецизно израђене да могу подићи тешке балване исто тако као и оловку.

ПИЛОТ УПРАВЉА ЦИНСКОМ МАШИНОМ КОЈА ЈЕ НАЗВАНА „КМ“

КАКО ЈЕСТИ

Недавно је у Чехословачкој извршен следећи опит са преко 200 ученика дечака и девојчица од 6 до 16 година из неколико школа у Прагу. У свим овим школама са продуженим боравком свакодневни оброк био је исти: садржавао је око 3000 калорија. Међу кима 3, а другим 5 или 7 пута у току дана. Овакав режим исхране примењиван је година дана. После истека овог рока примењено је код деце која су добијала храну три пута дневно да су јела много више него њихови другови који су јели исту количину подељену у пет или чак седам obroka. Ова појава, јаче је била изражена код девојчица него код дечака. Закључак стручњака: онима који хоће да сачувају линију препоручује се да једу чешће!

Писма читалаца

Драга редакцијо!

Желео бих да се дописујем са омладинкама и омладинцима из наше земље и иностранства на српскохрватском, немачком, руском и француском језику. Имам 18 година, ученик сам СТШ; љубитељ сам спорта (фудбал), Битаса, Ролингстоунса.

Мирољуб Стојковић
Дом уч. СТШ „Н. Тесла“
НИШ

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из целе наше земље. Имам 16 година и ученица сам I разреда ТСШ (техничке школе) у Нишу. Волим музику чупаваца, такође скупљам салвете. Молим вас да објавите моју адресу.

Мила Ранчић
Ул. Тутуновић Подрум бр. 13
НИШ

Сва тројица смо ученици трећег разреда Ваздухопловне гимназије „Маршал Тито“ у Мостару. Молимо вас да нам објавите адресе у нашем омиљеном листу, пошто желимо да се дописујемо са друговима и другарицама широм наше земље. Наш хоби је скупљање слика авиона и разгледница.

Гостимир Поповић
Шандор Ханак и
Јосип Шпољарић
IIIБ разред
Ваздухопловне гимназија
„Маршал Тито“
МОСТАР

Редовно читам ваш лист и веома ми се допада рубрика „Писма читалаца“. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из целе земље и да с њима размењујем разгледнице.

Слободанка Павловић
Узун Миркова 4/II
БЕОГРАД

Имамо 16 година и редовни смо читаоци вашег листа који нам се веома допада. Желеле бисмо да се дописујемо са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Сакупљамо слике глумца и певача и волимо филм и забавну музику.

Кибрија Чаковац
уч. II-а Учитељске школе
„25. мај“
НОВИ ПАЗАР
Фикрија Хаџибулић
уч. II-5 Учитељске школе
„25. мај“
НОВИ ПАЗАР

Имам 16 година и идем у VIII разред основне школе. Зовем се Ристић Зорица. Редовна сам и задовољна читатеља вашег листа. Велико интересовање у мени пробудила је рубрика „Писма читалаца“, те вас молим да у њој објавите и моју адресу. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље и иностранства — СССР. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Обављам да ћу на свако писмо редовно одговорити. Мој хоби је сакупљање разгледница и глумца.

Зорица Ристић
Основна школа „Вук Караџић“
ГЊИЛАНЕ — Космет

Редован сам читалац „Политикиног забавника“. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Мој хоби је сакупљање марака и разгледница. Језик дописивања: српскохрватски и енглески.

Дана Јовин
Војвођанска 1
СРПСКА ЦРЊА — Банат

Читалац сам вашег листа од његовог првог броја и тврдим да је „Политикин забавник“ најбољи забавни лист у нашој земљи. Стога сам се веома обрадовала када сте отворили рубрику „Писма читалаца“. Зовем се Радмила Рошуљ, ученица сам II разреда гимназије у Зрењанину. Желела бих да се дописујем са омладином како из наше земље тако и из иностранства (посебно Француске, СССР, САД и Велике Британије) на енглеском, немачком, француском и српскохрватском језику. Сакупљам марке, слике филмских глумца и електричарских састава, волим историју, музику (нарочито бит) као и спорт — клизање и кошарку.

Радмила Рошуљ
II гимназија II
ЗРЕЊАНИН

Зовем се Винтеа Луција, имам 17 година, идем у X разред (живим у Великом Симицкешу). Сакупљам разгледнице и фотографије глумца. Желела бих да се дописујем са пријатељима и пријатељицама из Југославије. Шаљем вам и адресу моје другарице која се зове Радмила Нерезант.

Lucia Vintea
Str. Comorii No. 15
SINNICOLAUL—MARE
Banat — R. S. Romania
Radmila Nerezant
Str. Comorii No. 15
SINNICOLAUL—MARE
Banat — R. S. Romania

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из свих крајева наше земље и иностранства. Редовна сам ученица Економске школе у Гњилану, а такође и редовна читатеља вашег листа „Политикин забавник“. Скупљам разгледница градова, љубитељ сам музике.

Будимка Савић
II СЕШ „Драги Поповић“
ГЊИЛАНЕ

Већ дуже времена читам ваш лист и он ми се много свиђа. Желео бих да се дописујем с његовим читаоцима.

Стеван Лендић
В. П. 8440/7
БРАЊЕ

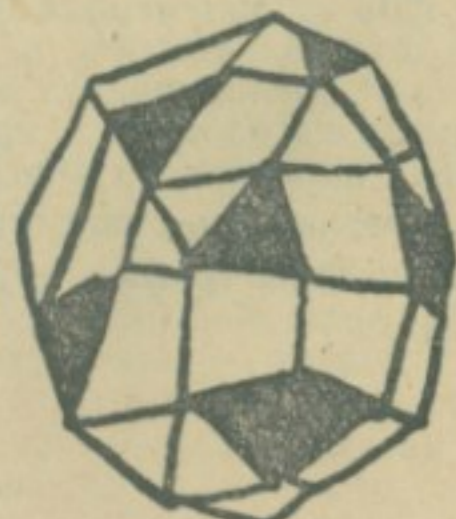
ШУМА ДЕТИЊСТВА

ПО РОМАНУ А.А.МИЛНЕ

СА СВИХ СТРАНА

Дијамант од 106 карата пронађен је пре извесног времена у једном руднику у Јакуцку у Источном Сибиру. Године 1956. у истом руднику пронађен је дијамант од 32 карата. Нови дијамант добио је и-

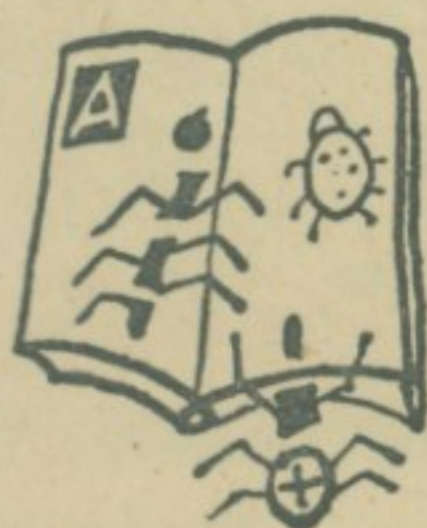
ме „Марија“ по брусачици која га је обрадила и налази се на 14. месту на листи највећих и најскупљих дијаманата.

★

У ери оп-арга, поп-арта и разних других артова, као материјал за вајање младом америчком вајару Џону Фишеру послужило је: хлеб!

★

Мини мода захватила је и издаваче књига. Недавно је издавач пустио у продају колек

цију књига величине 5х5 милиметара. Уз књигу се обавезно продаје и лупа.

★

У близини Келна направљена је специјална pista покривена „плавим снегом“. У ствари то је једна врста вештачког снега који је направљен од синтетичке материје. Погодан је за вежбање почетника, децу и спортисте који свакодневно тренирају.

★

Како га назвати: камен или метал? Совјетски стручњаци су направиле смешу састављену од алуминијума, ба-

залта, челика, гранита и гвожђа. Према њиховом мишљењу ова смеша је материјал будућности.

★

Водич музеја у Фиренци није никад пропуштао да примети да је Леонардо да Винчи био први сликар који је употребљавао белу боју од јајета при прављењу сликарских боја. Једног дана из једне групе америчких туриста издвоји се једна жена и упита:

— Знате ли колико је било потребно беланаца за овако велику слику?

Двадесет први фебруар 1541. године. У граду Киту, данашњој престоници Еквадора, влада невиђе на живост. Звекцање оружја, рзање коња, топот копита. Велики шпански одред креће на далек и непознат пут. На челу поворке ступа две стотине коњаника у тешким, металним оклопима и са шлемовима на глави. Под њима су јаки, ухрањени коњи. За њима иду пешаци са колџима халебардама и мушкетама. Иза њих се протеже дугачак ланац носача-Индијанаца из „пријатељских“, то јест покорених племена. За сваки случај „пријатељски“ Индијанци везани су по паровима, један за другог. Одмах иза њих ко рачају црнци-робови с најтежим теретом: шаторима, котловима за припремање хране, сољу. На крају колоне, у облацима прашине, лагано се креће огромно крдо стоке — више од четири хиљаде лама и свиња — жива резерва меса.

Јашући час на челу колоне, час застајући да би је пропустио испред себе, шепури се на коњу заповедник: Гонзалес Пизаро, млади брат освајача Перуа Франсиска Пизароа.

...Негде далеко на истоку, иза високих врхова Анда требало би да се налази и Елдорадо где је злата много да од њега праве чак и оружје. Ипак, то су биле само приче: ниједан човек још није био на другој страни великог планинског ланца. Због тога је Гонзалес Пизаро и опремио своју експедицију тако темељито.

Несреће су почеле чим је одред изишао из града. Људи су морали час да се пењу на тешко приступачне снежне врхове, да се веру по стењу и, да не би пали, да се хватају за свако камено испупчење, да се упијају прстима у сваку пукотину, а час да прелазе брзе и ледене планинске реке. Сва стока морала је бити остављена. Почело је гладовање. Савладавши планине одред је доспео у непроходне дунгле и неколико месеци лутао је насумце. Глад и болести косили су људе. Тада је на ратном саветовању било одлучено да се сагради мала бригантина и да се њоме извиђачка група спусти низ реку не би ли нашла неко насеље и храну, а да се остали учесници експедиције улогоре и чекају њен повратак. Заповедништво над овом групом било је поверено Франсиску де Орељани, гувернеру једне од провинција Перуа, који је са својим људима учествовао у Пизаровој експедицији.

Двадесет шестог децембра 1541. године бригантина „Сан Педро“ и четири чамаца с посадом од педесет седам чланова кренули су низ реку названу у част још неоткривене земље — Корица.

Пизаро је нестрпљиво очекивао Орељанин повратак или бар вести од њега. После два месеца, изгубивши сваку наду, Пизаро је кренуо на траг у Кито. У јулу 1542, готово годину и по дана после по ласка експедиције, њени бедни остаци — свега око осамдесет људи — стигли су у град.

У међувремену, ношена брзом реком, Орељанина флотила пловила је крај дивљих обала прекривених баруштинама. Глад је постала неиздржљива. „Запали смо у крају невољу и хранили смо се само кожом, ремењем и њоновима од чизама скуваним с било каквом травом. Толико смо били изнемогли да нисмо могли да се држимо на ногама; једни од нас пузали су на коленима; други су, ослањајући се на палице, одлазили у дунглу да траже корење које би се могло јести. Било је међу њима и таквих који су, највише се непознатих трава, за длаку избегли смрт и личили су на безумнике потпуно лишене разума“ — записао је учесник експедиције калуђер Карвалах,

НЕДОСТИЖНА ЗЕМЉА КОРИЦА

„И тако смо пловили и пловили и опловили један рт угледали смо на обали много већих насеља. Тако смо неочекивано наишли на благородну земљу и државу Амазонки“.

Најзад се указало прво индијанско насеље где су путници могли да се одморе, окрепе и нађу храну. Али, о повратку у Пизаровогор није могло бити ни речи; пловидба уз реку превазилазила је снагу измучених људи. По ред тога, записао је Карвалах, посада је захтевала од Орељана да настави пут низводно надајући се да ће тако стићи до шпанских или португалских колонија.

Ускоро је речна струја однела флотилу из реке Корице у другу, много већу и дотад непознату реку толико широку да се супротна обала једва видела.

ли да уловимо никакве рибе и, хтели не хтели, морали смо јести траву.“

Тако је пролазио дан за даном, седмица за седмицом, ме сец за месецом. Крај путника су промицале обале, острва, притоке, насеља а — реци није било краја.

Убрзо по изласку из реке Корице Орељана је први пут чуо од Индијанаца за храбре жене-ратнике чија се држава, по причању, налазила још даље низ реку. Коњапура — тако су Индијанци назвали ово племе жена — биле су толико свирепе да је сваком ко би им пао у руке, претила неминуна смрт.

У једном насељу Орељана и његови сапутници видели су неке чудне грађевине у облику штитова са отворима. То су биле верске грађевине подизане, како су Индијанци причали, у част племена жена-Амазонки. Домаћини су уздржано дочекали незване гости (били су поданици Амазонки) и послали су својим го сподарицама гласнике тражећи помоћ. Ускоро је у борбу ступила читава чета жена-ратника.

„У борби свака од њих не заостаје за читавом десетином Индијанаца а многе од њих, то сам видео сопственим очима — уверава Карвалах — избациле су на нашу бригантину праву кишу од стрела тако да је личила на бодљикаво прасе.“

Међутим, судећи по осталим борбама дуж обала, највероватније је да племе Амазонки није водило битку са Шпанцима већ да су се жене из индијанских насеља бориле, бранећи своја огњишта, раме уз раме са својим мужевима. Машта изгладнелих и запрепашћених Шпанаца претворила их је у Амазонке.

У једном од тих сукоба био је заробљен и један Индијанац, који је причао да је земља Амазонки толико богата да оне једу и пију из златних посуда, носе златне украсе, моле се идолима од злата а зидове својих кућа облажу плочама од сребра.

Свему једном дође крај па је дошао и Орељанином путошћу. Двадесет шестог августа 1542. године излупане бригантине (у једном насељу Орељана је провео два месеца и саградио је још једну бригантину) испловиле су на Атлантски океан, а после још две седмице стигле су на острво Кабагуа, шпански посед у Карипском мору.

Занимљиво је, а и чудно, да Орељана не само што ову реку није назвао Амазонком, већ јој уопште није дао име.

Ево како се и зашто то догодило.

По обичају шпанских освајача тог времена свака новооткривена земља проглашава на је за својину шпанске круне и „подношена“ на дар шпанском краљу који ју је затим, по правилу, давао на управљање ономе који је открио. Тако је било с Кортесом који је добио на управљање освојени Мексико, тако и са Пизаром, освајачем и викаријем Перуа. Слична се слава осмехивала и Орељани, али на путу ка слави и власти стајала је озбиљна препрека. Орељана је наслућивао да је река коју је открио само про дужетак друге реке коју у Перуу називају Марањон. По ред тога, још четрдесет година пре Орељаниног путовања било је познато да се на источној обали Јужне Америке у океан улива нека веома велика река јер су морнари на десетине километара од обале наишли на слатку воду. Та непозната река називана је Реком слатке воде. Једни су сматрали да је та река ушће Марањона, други — да је

самостална река. Али, ушће Реке слатке воде, према шпанско-португалском уговору из 1494. године, налазило се у португалском сектору Јужне Америке, тако да је Орељана сматрао да је најбоље да прећути да је открио њен горњи ток.

И тако се догодило да се у „Капитулацији о истраживању, освајању и насељавању Нове Андалузије“ или прости је речено о уговору о организованој експедицији коју је Орељана по повратку у Шпанију склопио с наследним принцом Филипом, нигде не помиње где се та река налазила ни њено име, већ се уместо тога каже: река којом сте ви (Орељана), изишли на море, река Амазонки или само, поменућа река. На картама тога времена писали су „Река коју је открио Орељана“. Временом је његово име заборављено и нестало је с географских карата. За део реке од њеног изласка из кланаца Анда па све до ушћа све чешће се употребљавао назив Амазонас, тј. река Амазонки. Западно од Анда она је сачувала име Марањон.

Остало нам је још да укратко испричамо даљу Орељанину судбину. У мају 1545. године, он је са четири једрењача кренуо из Шпаније на нову експедицију — „према реци Амазонас“ како је стајало у Капитулацији. Експедиција је била лоше опремљена и до ушћа Амазона стигла су само два једрењача. Ускоро је настрадао још један а последњи, четврти, због његове старости и нестабилности, ра ставили су на делове и од њега направили мали речни брод. Није прошло много и Орељана је умро а остатак његове експедиције напустио је реку Амазон.

МАЛИ ПОДСЕТНИК

Изгледа да је женска мини мода повукла за созирију низа минијатурних пред

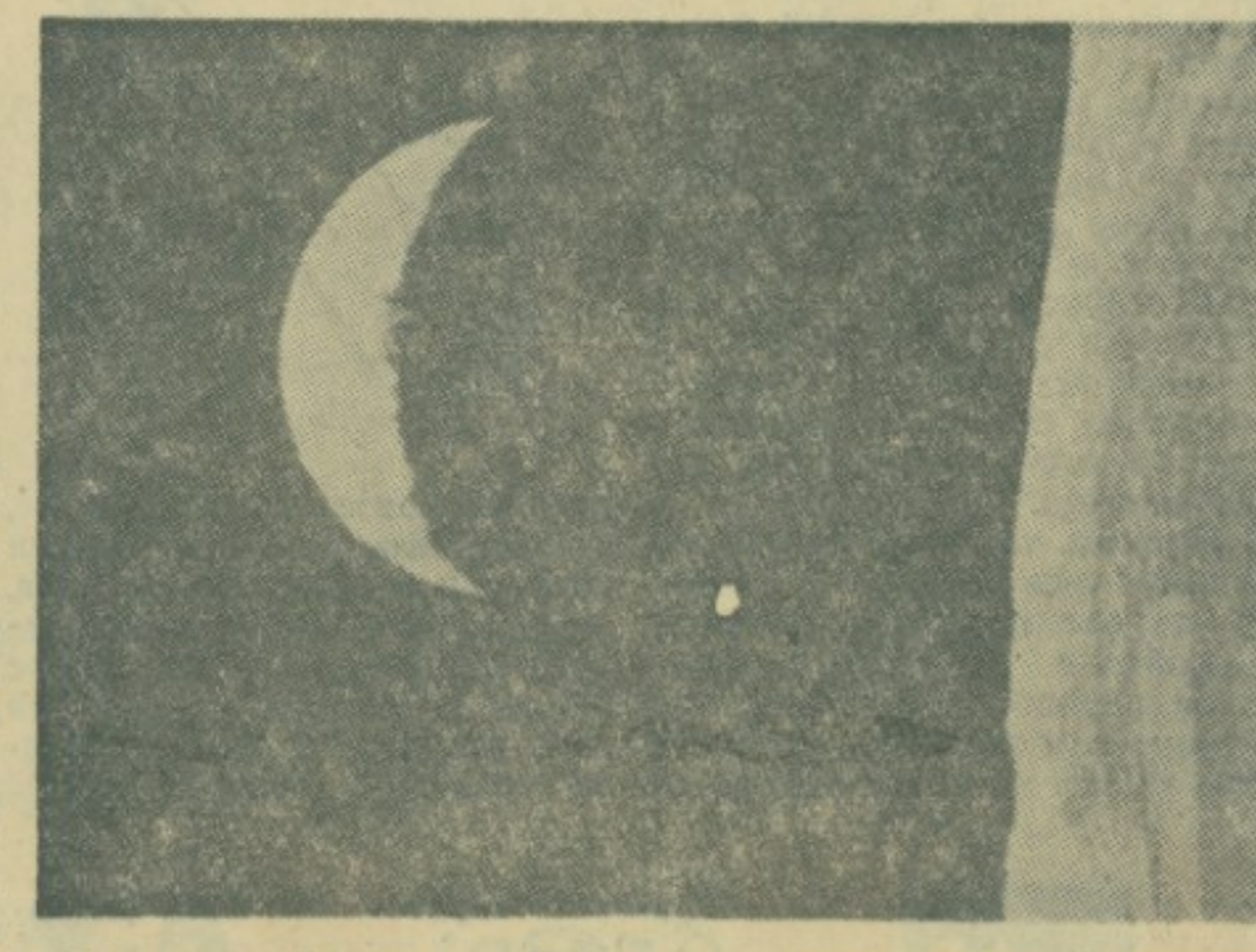

мета. Један од њих је и овај мини-подсетник направљен у облику лепезе, не већи од фу троле за руж.

ЧИСТОЋА И УМЕТНОСТ

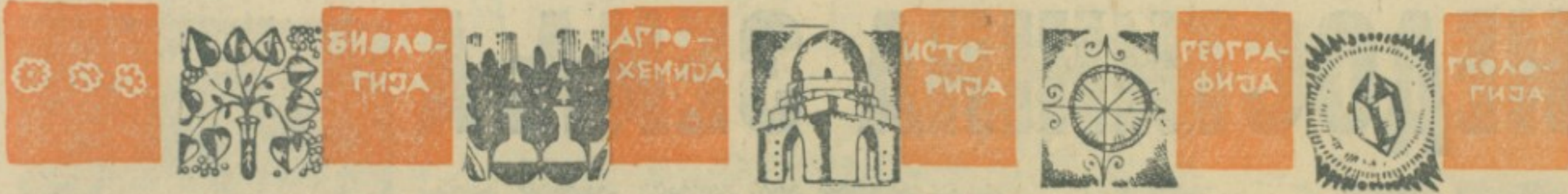
Изгледа да је лондонска „Градска чистоћа“ неочекивано постала неискрпан резервоар за — културну арену Енглеске. Два намештеника, која су 15 година у управи водила бригу о чистоћи улица метрополе на Темзи, прославила су се последњих година: Цефри Барет као романописац а Берт Коли на још необичнијем подручју — као оркестарски диригент.

НИЈЕ МЕСЕЦ

Не ово није снимак Месеца, већ Земље, а направно га је сателит Орбитер 1. У тренутку кад је аутоматски уређај фотографског апарата

шкљоцнуо, сателит је управо ишчезавао иза хоризонта и тако је добијен овај необичан снимак наше планете којег подсећа на млад Месец.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

СВЕТЛЕЋЕ ЖИВОТИЊЕ — ФЕНОМЕН И ТАЈНА

Способност неких животиња и биљака да производе светлост одавно је уочена и током времена привлачила је пажњу многих научника. Иако се ова појава доста опширно истражује, може се рећи да је овај процес само делимично познат јер научницима још није пошло за руком да открију тајну ни ти да копирајући способност тих организама произведу светлост на „биолошки начин.“

Највећи број организама који располажу овом задивљујућом способношћу да светле живе првенствено у морској средини. У морским дубинама где влада вечити мрак поједине животиње изненада засветле што подсећа на фарове удаљеног аутомобила у мркој ноћи. Најзначајнија и најпознатија животиња која производи „хладну“ светлост је једноћелијна праживотиња са латинским именом *Noctiluca*. У преводу ово име значи нешто што ноћу светли. Постоје многобројни описи морепловаца и истраживача који су пловећи ноћу наилазили на морске површине осветљене бледом светлошћу. Ова светлост долази од небројаних милијарди споменутих микроскопских ситних животињаца. И многи од вас је приметно да рибарски прибор или весла засветле ноћу, то покрети изазивају надражај ових животињаца због чега оне светле.

Од вишећелијних животиња које могу ноћу да светле поменућемо извесне дупљаре, као што су неколико врста медуза, даље неки представници класе тзв. ребраша и др. Хладном светлошћу способни су да светле и неки први (нарочито добро је познат црв *Photodrilus phosphoreus*), шкољка *Rhoda*, многе врсте главоножаца, као извесни бодљокошци и плашташи.

Нарочито јарко и снажно може да светли не мали број дубинских риба са светлећим органима необичног облика и распореда на телу. Интересантно је да светлећа риба

Photoblepharon има у близини ока светлеће органе који су испуњени светлећим бактеријама. Бактерије у овом органу живе у тзв. симбиози са животињом. Занимљиво је да бактерије, ако се у циљу експеримента извуку из светлећег органа рибе, изгубе способност да светле.

Способност емитовања хладне светлости имају неке врсте стонога, као на пример *Geophilus electricus*. У нашим крајевима се у летњим месецима може да види инсект свитац, који се стручно назива *Lampiris*. Интересантно је да способношћу светљења располажу не само мужјаци и женке свца него чак и њихове ларве и јаја!

Такође је интересантно истаћи запажање да се водене животиње које светле могу наћи само у морима. У слатким водама није пронађена ниједна животиња која светли! Органи који светле сложене су грађе, нарочито код риба. Такав орган код неких врста риба састоји се из самог тела које светли и додатног тела (које би одговарало сочиву) помоћу којег риба усмерава светлост. Код једне врсте морског рачића светлећи орган је снабдевен сочивима, па чак и светлосним филтерима. Несумњиво је да се за многобројне елементе и законе оптике, до којих је човек дошао дуготрајним истраживачким радом, у живом свету знало милионима година пре човековог постанка.

Посебно је занимљиво, и за науку још не сасвим јасно, постојање извесних светлећих животиња које емитују светлост различитих боја — црвену, зелену, жуту или плаву. „Уругвајски „железнички црв“, како га популарно зову мада се ради о ларви једног инсекта, у стању је да испушта црвену и зелену светлост. Дужином сваке стране тела ова ларва има по један низ зелених светиљки, а на предњем делу пар црвених светлећих органа!

И поред неких изузетака,

светлећи органи су смештени већином на предњем делу тела животиње, а код многих риба обично поред очију. Мисли се да одређени нерви истовремено шаљу из мозга рибе одређене сигнале (импулсе, биоелектрични потенцијали) и у светлећи орган и у око. Због тога су оба органа окренута истовремено у истом правцу, па „рефлектори“ осветљавају тамне путеве морских дубина тачно у правцу гледања рибе.

Код неких организама светлећи органи су расути по целом телу, али по једном карактеристичном распореду за поједине врсте животиња. И поред постојања различитих мишљења, биолозима није погледно јасан прави смисао светлећих органа у животу ових животиња. За неке случајеве сасвим је јасно да светљење помаже проналажењу индивида исте врсте, нарочито про

налажење полова у доба парења. Није искључиво да су светлећи органи у ствари по себан систем „светлосног спољне разумевања“ али то је само претпоставка.

Механизам светљења ових „хладних рефлектора“ изгледа да је — колико се данас зна — везан за извесне тзв. ферментативне реакције, тј. хемијска збивања која већином доводе до ослобађања енергије, у овом случају светлосне. Детаљи ових хемијских процеса различити су код разних организама. Научници су издвојили два једињења: тзв. „луциферин“ (материја која светли) и „луцифераза“ (фермент-једињење у чијем присуству прва материја једино може да светли, уз обавезно присуство кисеоника).

Биолуминисценција — биолошки начин стварања светлости — како се стручно називају процеси о којима је горе било речи — још су тајна и сан научника. Нагли развратак последњих година, као и већ постигнута резултата у појединим лабораторијама које изучавају ове проблеме, обећавају да ће ови значајни процеси бити у блиској будућности у потпуности растумачени.

КОСМИЧКЕ НЕВИДИМКЕ

мо у ноћима без месечине јер Месечева светлост, иако није јака, помрачује ипак слабу светлост облака. Поред тога, сателит-облак треба да се налази на страни супротној од Сунца, али далеко од Млечног пута. То су најпогоднији услови за посматрање сателита а њихово трајање износи свега неколико часова у току једног месеца.

Професор Кордиљевски усмерио је свој телескоп на Лангранжове тачке у право време и — угледао је још један Земљин природни сателит. Ка снјега је открио још два. Они се баш као и Месец обрћу око наше планете.

Како изгледају ти сателити? Прво, они су, слично већини космичких тела, округли. Исто као и Месец, и они имају своје мена: пун и млад „месец“, прву и задњу четврт. Али, о тим менама може се судити само по јачини светлости коју та „Месечева браћа“ одбијају.

Посматрања професора Кордиљевског показала су да маса једног таквог природног сателита износи десетак хиљада тона. То је за неколико милијарди пута мање од Земљине масе. Али, размере сателита су огромне: приближно исто као и размере Земље.

Проучавање особина ових новооткривених „месеца“ од великог је значаја за науку, нарочито за космонаутуку. „Лангранжове тачке“ можда ће се показати као необично погодни пунктови за изградњу међупланетарних станица. Ту има довољно „грађевинског материјала“ из којег ће, можда, бити могућно добити кисеоник и воду. Поред тога, станице би ту могле остати већито јер се привлачне снаге Земље и Месеца, које би на њих деловале у тим „тачкама“, налазе у равнотежи.

И поред неких изузетака,

ХУМАНОСТ ИЛИ ЛИЦЕМЕРСТВО

Један амерички студент медицине и нарушио је принцип хуманости јер је уништио живот два — пилета.

Студент је у тела четири пилета унео вирус рака. Код два пилета рак се појавио, развио и пилети су умрли. Због тога га је „Друштво за заштиту животиња“ тужило суду. Покренут је судски процес на којем је студент истовремено окривљен за два престапа: што се бавио научним радом пре то што је добио академску титулу и формирао се као научник и што се, уништивши два пилета, огрешио о хуманост.

Процес који је одржан у америчкој савезној држави Њујорк, изазвао је велико интересовање. Студент је међу самим грађанима нашао многе браниоце који су лицемерима из „Друштва за заштиту животиња“ препоручивали да примере варварства и кршења принципа хуманости потраже вањ студентских научних група и кружока

БЕЗ ГРАМАТИКЕ И РЕЧНИКА

Тешко би се могле набројати све теорије и методи за изучавање страних језика. Неки од тих метода су веома сложени, неки једноставни, али најчешће су сви они — неефикасни.

Камен спотицања у многим убавеницима и приручницима за учење страних језика је — граматика. Људи су различити и многе од њих плаши и сама помисао да треба да се муче са мењањем именица и глагола, да се спотичу о „кондиционале“ и „плусквиперфекте“, да листају дебеле речнике и да ипак — не науче много.

Шта учинити? Зар не би било једноставније обратити се једној већ провереној човековој особини као што је — радозналост? И управо на ту особину ослањали су се сарадници француског издавачког предузећа „Ментор“ о чијем је методу учења страних језика недавно писала француска штампа.

Издавачи нуде читаоцу неколико романа веома занимљивог садржаја на њему непознатом језику. Али, то нису само романи: све речи и језичке „зачкољнице“ објашњене су одмах на „лицу места“, на широким маргинама страница. Заинтересован садржином романа читалац ће га прочитати до краја запамтити при том, без икаквог свесног труда, одређене речи и изразе, који се у књизи, намерно, често понављају. Аутори „методе романа“ пружају читаоцу могућност да забављајући се, научи 8.000 страних речи и многе граматичке облике и правила. Метод је, каже штампа, већ дао сјајне резултате о чему сведоче многе бројна писма и нове порућине упућене издавачима.

И тако, измишљен је, још један метод за учење страних језика. Његову судбину очекиће време...

СЛОН ЈЕ У ДИВЉИНИ ОПАСАН ПРОТИВНИК

ЧОПОР ЗЕБРИ НА ПОЈИЛИШТУ

ЗАНИМЉИВА ПУТОВАЊА

У ЦАРСТВУ АФРИЧКЕ ДИВЉАЧИ

Путујемо ципом једноличним крајем према се веру. Лево и десно од пута бескрајне жичане ограде великих фарми. Трава је сасушена а трновито жбуње без лишћа. Најзад се пред нама указа велика капија, улаз у Етоша-парк, највеће заштићено подручје за дивљач Африке. Оно обухвата 25.633 квадратних километара. Отприлике 8.000 км² од тога отпада на котлину, која се за време кишног периода претвара у велико плитко језе-

ро, станиште огромних јага птица мочварица.

Етоша-парк налази се у Југозападној Африци, а основан је 1907. године. После првог светског рата управу над овом бившом немачком колонијом узела је у своје руке Јужноафричка Унија. Данас Уједињене нације захтевају од ње да врати мандат због расистичке политике њених властодржаца, али они то упорно одбијају, јер је земља коју присвајају себи изван-

редно богата разним природним богатствима.

Много деценија нико није марио за велики национални парк, све док 1952. године није отворен за туристе. Само у току једне сезоне у периоду од 1. маја до 15. октобра ово занимљиво подручје посетило је више десетина хиљада страних туриста из свих крајева света. Људи који уживају у дивљини, открили су Етоша-парк.

Возило се земљаним друмом. Иза нас се диже завеса

прашине, промичу шумарци акација, који су сада на крају сушног периода огољени и без лишћа.

Сва дивљач се сакупила у близини места где има воде. Већ издалека видимо високи торањ и крила ветрењаче која црпе воду. Са много напора и уз велике трошкове у целом забрану ископано је 50 дубоких бунара са појилиштима поред њих. Ту за време суше дивљач налази довољно воде да преживи. Рачуна се да на једно појилиште долази око хиљаду грла крупне стоке дивљачи величине срне или говеда, а да се и не рачуна многобројна стина дивљач и птице.

После дугог путовања путем равнице обраслом акацијама, трновитим жбуњем и сувом травом високом до изнад колена, стигли смо на једно такво појилиште. Ту нема ни влати траве, земља је угажена од копита и папака многобројне дивљачи. Једва распознајемо стадо зебри, тако је одлично замаскирано захваљујући својим карактеристичним шарима, које су иначе толико упадљиве. Ено мужака који води стадо: истурио је њушку и узнемирено њушка ваздух. Када се уверио да нема опасности, пошао је према води, а за њим цела група. Једно пију воду а онда препуштају место другом стаду које стиже за њима.

Сунце се нагло спушта и морамо да се пожуримо да на време стигнемо у логор, јер нико нема права да се у забрану задржава преко ноћи ван кампа. Ноћ припада само дивљим животињама, становницима забрана. Иза последњег посетиоца капија се затвара. Али и дању животиње у забрану имају више права него људи. Оружје се уопште не сме носити, посетиоци не смеју да напуштају ауто, путници морају да се држе строго одређених стаза итд.

У резервату има највише антилопа и то најразличитијих врста. Тако се рачуна да има преко 30.000 гну-антилопа, 25.000 дивљих јараца, 5.000 великих куду-антилопа, 3.000 виторогих антилопа, исто толико орикс-антилопа са шљастим роговима, 2.600 великих елен-антилопа затим импала које праве огромне скокове, малих дик-дик антилопа које нису веће од зеца итд. Такође је велик и број зебри. Рачуна се да их има око 23.000 разних врста и шара. Слонова има око 400, жирафа 450, лавова 260, док се не зна одређен број гепарда, леопарда, хијена и других грабљивица.

Посетилац има право да на једном појилишту борави цео

дан и ту посматра живот дивљих животиња. Усред плитког блатног језера налази се мало острво обрасло тршном. Поред језера суво дрво, на њему неколико орлова-лешинара. И они чекају. Али, велике дивљачи нигде.

Наједном се у тршчаку зачу шум па ломљава. Све птице узбуђено полетеше. Слон. Врло је велик, али кљове су му доса мале. Са плуском улази у воду. Лећа је опрао прскајући се сурлом.

Подне је и сунце пали. Стадо гнуова стоји мирно у води. Али шта је оно тамо? Догледом откривамо читав чопор лавова који се одмарају. То су лавице са младунцима. А оно тамо, мало даље? То су три моћна лавова са великом гривом. Леже и зевају. Једна лавица устаде, протегли се и тихо мрљаукну. Позива своје другарице да крену у лов. Али још је врућина и њима се не иде. Вредној лавици не остаје друго него да се и она извали и још мало одрема.

Остали смо више дана у парку и са уживањем посматрали дивље животиње у њихо-

вој природној средини. Али, оне су се око појилишта сакупљале само за време сушног периода године. У осталим месецима, чим падну прве кише, оне се раштркају по целом великом забрану и тада их је тешко видети. За време кишног периода настаје доба птица мочварица. Тада се цела котлина од 8.000 квадратних километара претвара у велико плитко језеро, на коме се сакупљају милиони разних птица-мочварица. Дугоноги фламингоси и достојанствени ждралови гацају по плиткој води. Галаму и жагор над језером тешко је и замислити. Тишина завлада само када изнад воде закружи господар ваздуха — велики орао. А када огромна јага полеге са језера изгледа као да се подигла права водена завеса.

Тако, ето, живе у слободној природи животиње у највећем ловачком забрану дивљачи на свету — Етоши.

ВЕЛИКЕ ГНУ-АНТИЛОПЕ ЧЕСТ СУ ПЛЕН ЛАВОВА

СТАДО ВИТОРОГИХ ГРАНТОВИХ АНТИЛОПА

ТРАЖЕ НОЋНОГ ПАПАГАЈА

Почетком идуће године једна британска експедиција крећуће у најнепроходнију пустињу Аустралије. Њен задатак је да нађе „ноћног папагаја“, једну од најређих птица на свету која је последњи пут виђена 1952. године.

Пустиња у којој живи ова птица заузима површину од

око 24.000 квадратних километара и настала је пре 600 милиона година. Својим голим степом, читавим пољима окамењене лаве и белим исушеним сланим језерима, пустиња би се могла упоредити са пустим бежivotним површинама Месеца. На воду се најчешће налази веома ретко и због тога је пустиња сем неколико домородних номадских племена, потпуно ненасељена.

Поред „ноћног папагаја“ чланови будуће експедиције покушаће да нађу и друге ретке пустињске животиње и биљке. Осим тога они ће вршити геолошка истраживања и проучавати услове опстанка домородаца у крајње тешким условима живота какви владају у овој пустињи.

СМОТРА ЗВЕЧАРКИ

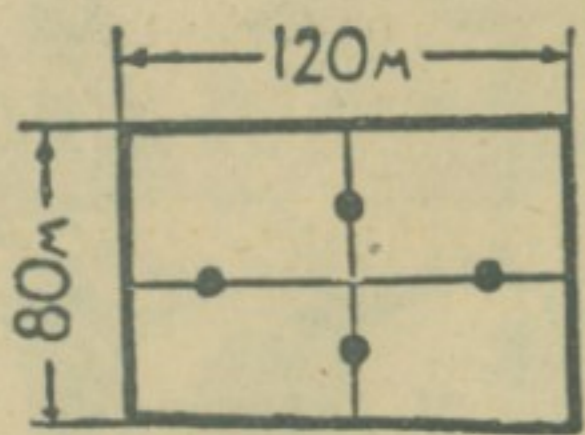

Већ пуних 27 година у америчкој варошници Окин, држава Оклахома, сваког априла одржава се смотра звечарки. Награду од сто долара добија онај учесник који донесе најдужу змију отровницу — звечарку. Змија мора бити жива. У истом месту постоји награда и за најдуже гущтера.

ХАЉИНА ИЗ КОНЗЕРВЕ

У једној великој робној кући у Торонту, у Канади, могу се купити хаљине у конзервама. У металним кутијама чија је запремина свега пола литра налазе се хаљине од разнобојног најлона на којима, када се изваде из конзерве, нема ниједне боре. Уз сваку хаљину добија се прикладан шешир — такође из конзерве.

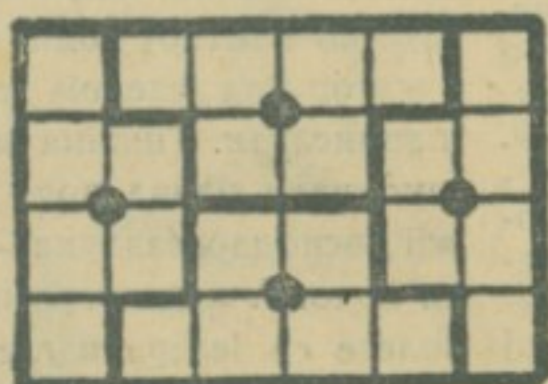
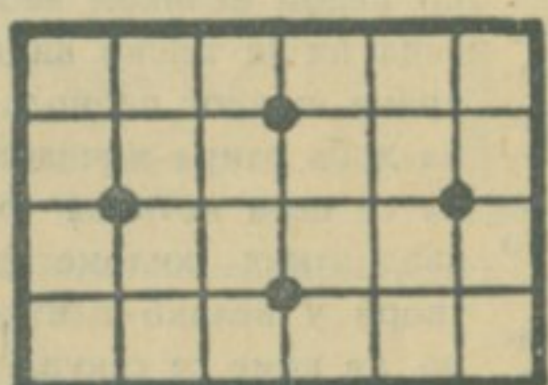
ЧЕТИРИ БУНАРА

На правоугаоном комаду земљишта чије су мере 120 са 80 метара налазе се четири бунара. На нашем цртежу они су обележени тачкама. Сви бунари налазе се на дијагоналама правоугаоних страна, и то два на дугој, а два на крајој. Сваки од четири бунара удаљен је од најближе стране, заправо од краја имања, 20 метара. Имање су наследила од оца четири брата и желе да га поделе тако да све парцеле буду исте величине и истог облика и да свака има бунар и да се на свима бунари налази на истом месту.

Најпре покушајте да сами поделите имање и тек после погледајте решење (најбоље би било да решење заклоните руком или комадом папира).

Одговор:

ОТВОРИ ОЧИ

ЗБУЊЕНИ ЛОВАЦ

СТАРИ БРАДАТИ ЛОВАЦ СТИГАО ЈЕ У ШУМУ И ЗАСТАО ЗАПАЊЕН. У ШУМИ ЈЕ СВЕ БИЛО НАОПАКО. КАО ДА СУ ЖЕЛЕЛЕ ДА СЕ НАШАЈЕ С ЊИМ, ЖИВОТИЊЕ СУ ИЗВРШИЛЕ РАЗМЕНУ СВОЈИХ „СТАНОВА“. МОЖЕТЕ ЛИ ДА ВРАТИТЕ СВАКУ ОД ЊИХ У „СТАН“ КОЈИ ЈОЈ ЈЕ ПРИРОДА ДОДЕЛИЛА?

ОДГОВОР

МЕДВЕДУ ПРИПАДА ПЕВИНА, А ПАС ТРЕБА ДА СЕ ВРАТИ У СВОЈУ ШТЕНАРУ. ПЧЕЛЕ ИЗ ШТЕНАРЕ ТРЕ

БА ДА ОДУ У КОШНИЦУ, А ВРВАЦ ДА СЕ ВРАТИ У ДРВЕНУ КУВИЦУ ЗА ПТИЦЕ НА ДРВЕТУ, ГОЛУВ ИЗ ТЕ КУВИЦЕ ОДСЕЛИТЕ СЕ У СВОЈ ГОЛУВАРНИК, ЛИСИЦА КОЈА ЧУЧИ У ГНЕЗДУ У СВОЈУ ЈАЗВИНУ ИСПРЕД ДРВЕТА, А ОРАО ИЗ ЈАЗВИНЕ ВРАТИТЕ СЕ У ГНЕЗДО. КАД СЕ КРТИЦА ИЗ ПУЖЕВЕ КУВИЦЕ ВРАТИ У КРТИЧЊАК, ПУЖ ЋЕ ИЗМИЛЕТИ ИЗ ДЕТЛИ ВЕВЕ ДУПЉЕ У ДРВЕТУ И УВУЊИ СЕ У СВОЈУ КУВИЦУ, А ДЕТЛИЋ ЋЕ НАПУСТИТИ КРТИЧЊАК И ВРАТИТИ СЕ У ДУПЉУ.

ОДГОВОРИТЕ БРЗО

Постављамо вам два питања и очекујемо од вас да на њих одговорите брзо: за сваки одговор дајемо вам по пола минута.

Са северозапада дува јак ветар. Дизел-локомотива вуче композицију с југа на север. У ком ће се правцу распростирати дим из димњака локомотиве?

Милан је легао да спава 28. фебруара у 19 часова и навио је будилник да га

пробуди ујутру у 8 часова. Колико је часова спавао ако претпоставимо да је одмах заспао чим је легао?

Одговори:

1. Дим ће се распростирати на север. 2. Милан је спавао 8 и 1/2 сати.

НА ПРАВИСАМ

ХРАНИЛИШТЕ ЗА ПТИЦЕ

За крилате становнике наших шума, поља и вртова наступило је тешко годишње доба. Нема инсеката, снег је у неким крајевима покрио а у неким ће ускоро покрити опало лишће и оголено жбуње. Само још понегде може да се нађе понеко зрнце зовиног плода или сасушена оскоруша.

Птице које су вредно чистиле наше војке од гусеница и разних других штеточина током пролећа, лета и јесени немају сада шта да једу. Да би могле да преживе зиму треба им помоћи. То вам неће одузети много времена јер „хранилиште“ за птице није тешко направити. Ево неколико модела.

Најједноставније и најлакше се може начинити хранилиште на прозору. То је обична дашчица с нишким бочним странама које су неопходне да храна не би падала на земљу. Дашчица се помоћу два јача клина и комада жице причврсти за спљошњи оквир прозора. Само, не заборавите да сваког дана почистите снег са дашчице јер ће се иначе ножице птица смрзнути. Ако је дрво чисто оно чак и на највећим мразевима није ледено и птице неће зепти кад слете на њега.

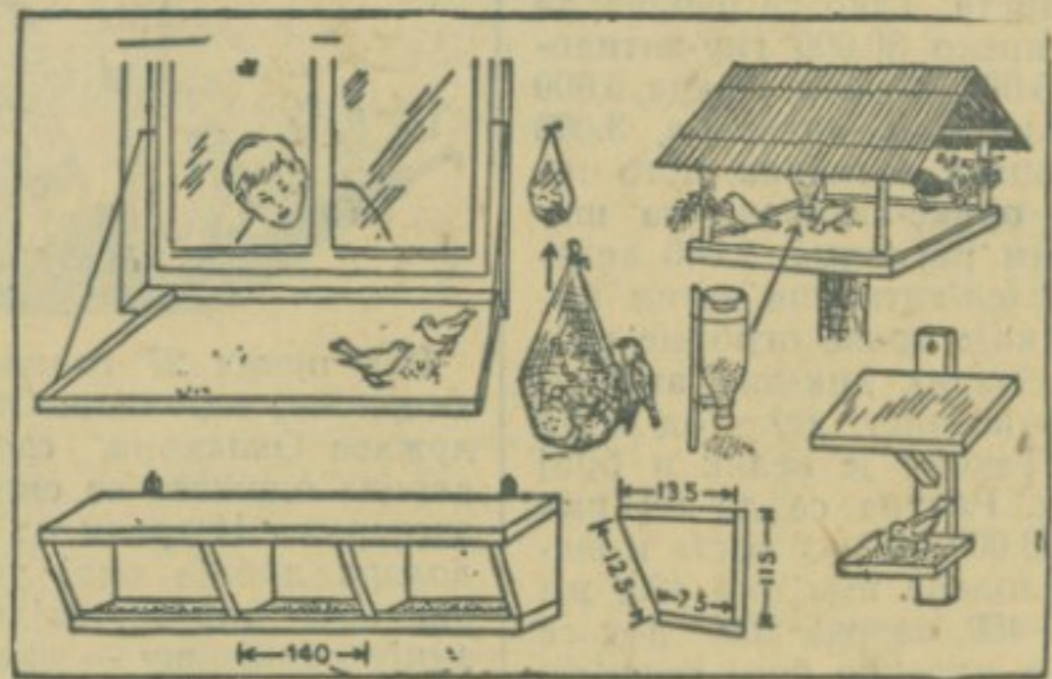
Треба да је нешто шпери од самог хранилишта да снег не би падао на храну. Сипање зрнасте хране на даску може се чак „механизовати“ ако се послужимо боном са уским грлићем коју ћемо причврстити ко мадом жице. У боцу се наспе зрнаста храна а затим се боца учврсти грлићем наизнад дашке.

Ако је грлић боце довољно узан, зрнцва ће равномерно да истиче. Ако живите у селу или на периферији града нешта вам бити тешко да на пољевеним њивама нађете заостало класје пшенице и другог жита. Класје свежег жита и четрснопић и окачите крај хранилишта. У неким земљама птице прехранују и на тај начин што у комад ставе, не много густе мреже ставе изломљена језгра о-

раха и мрежу окаче поред прозора или испод крова хранилишта.

Међу вашим крилатим зимским гостима биће не само оних који се хране зрнцевом већ и инсектоје да. Птице које се хране искључиво инсектима тешко ће преживети зиму без беланчевина животињског порекла. И њима можете лако помоћи. Од обе да увек остају комадићи меса, жила и масних делова. Ставите све то у металну кутују од конзерве, загрејте на ватри, а затим добијену кашу налепите на неколико гранчица, па их окачите у хранилиште.

Каша ће остати на гранчицама јер се маст у њој брзо стегне на хладноћи. И још нешто. Хранилиште можете камуфлирати гранчицама да веће, грабљиве птице или мачке не би могле да продру до њега. Ваши мали гости осећаће се тако безбеднији. Хранилиште своје пегомце најбоље ћете упознати навике разних врста птица.

СТОМАХИОН

ТРАГОМ АРХИМЕДА

Током многих векова игра „стомахион“ занимала је древне Грке и Римљане као нас данас шах.

Реч „стомахион“ у преводу са старогрчког значи „оно што доводи у бес“. Игру је изумео Архимед. Она је пуна неочекиваних резултата, развија снажљивост, оштри ум и вежба очи за линије и облике.

Од 14 једнобојних плочица слажу се најразличитије фигуре људи, птица, животиња, предмета. Правила игре захтевају да се за израду сваке фигуре морају употребити свих 14 плочица.

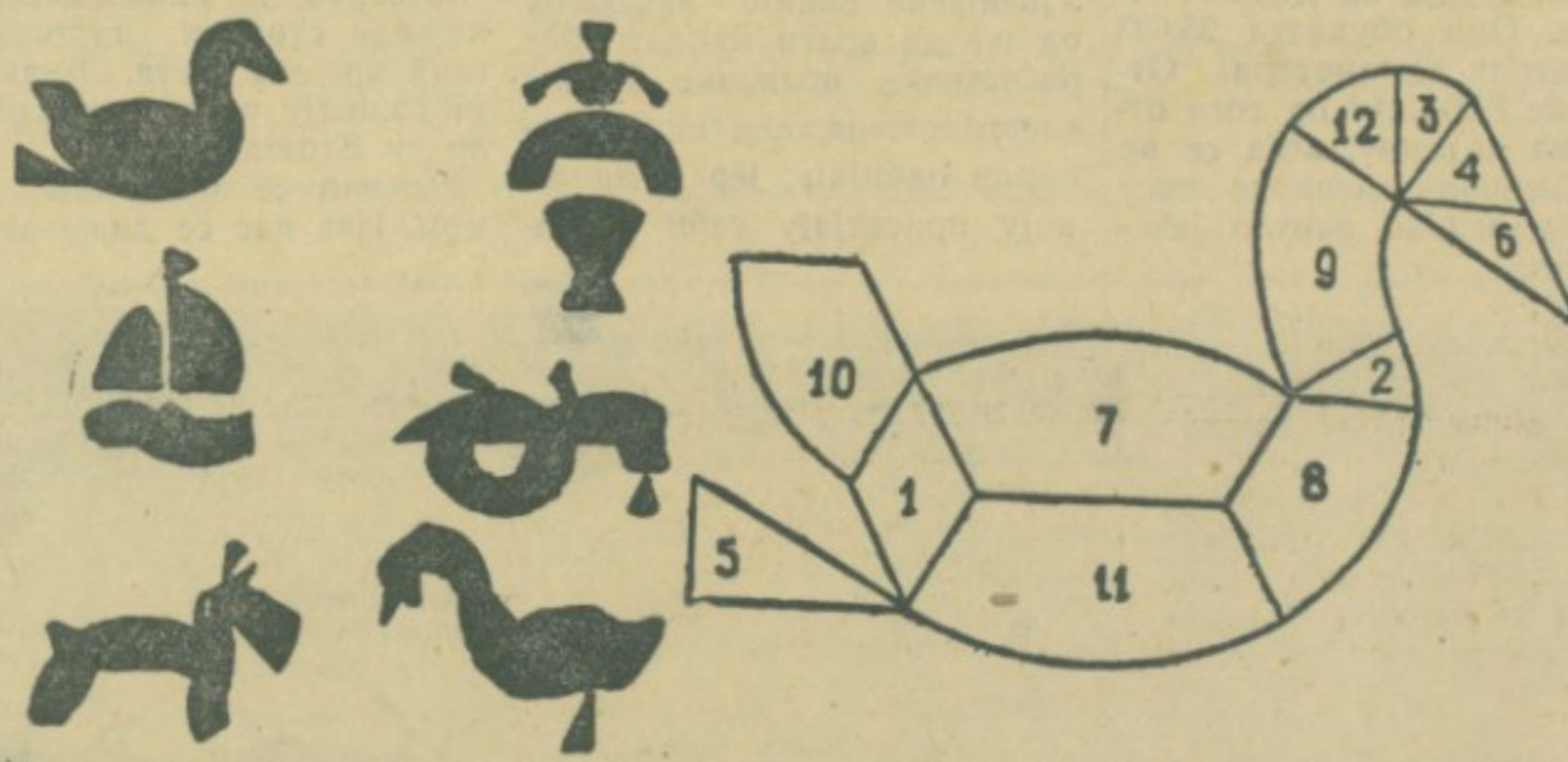
Данас доносимо једну и гру сличну „стомахиону“. На паус-папир претрјајте овални цртеж. Затим паус-папир прилепите на дебљу хартију или картон и изрежите га по ободу. Тако

добијени картонски овал изрежите на 12 делова, као што је показано на цртежу. Из добијених делова, можете слагањем добити најразличитије фигуре.

Сви делови су нумерисани што вам омогућаје да записујете разне начине слагања фигура.

Делови се могу стављати са обе стране, и с лица и с наличја. Према упутствима самог Архимеда није обавезно да се плочице приљубљују једна уз другу. Треба се држати старог правила: за сваку фигуру свих 12 плочица.

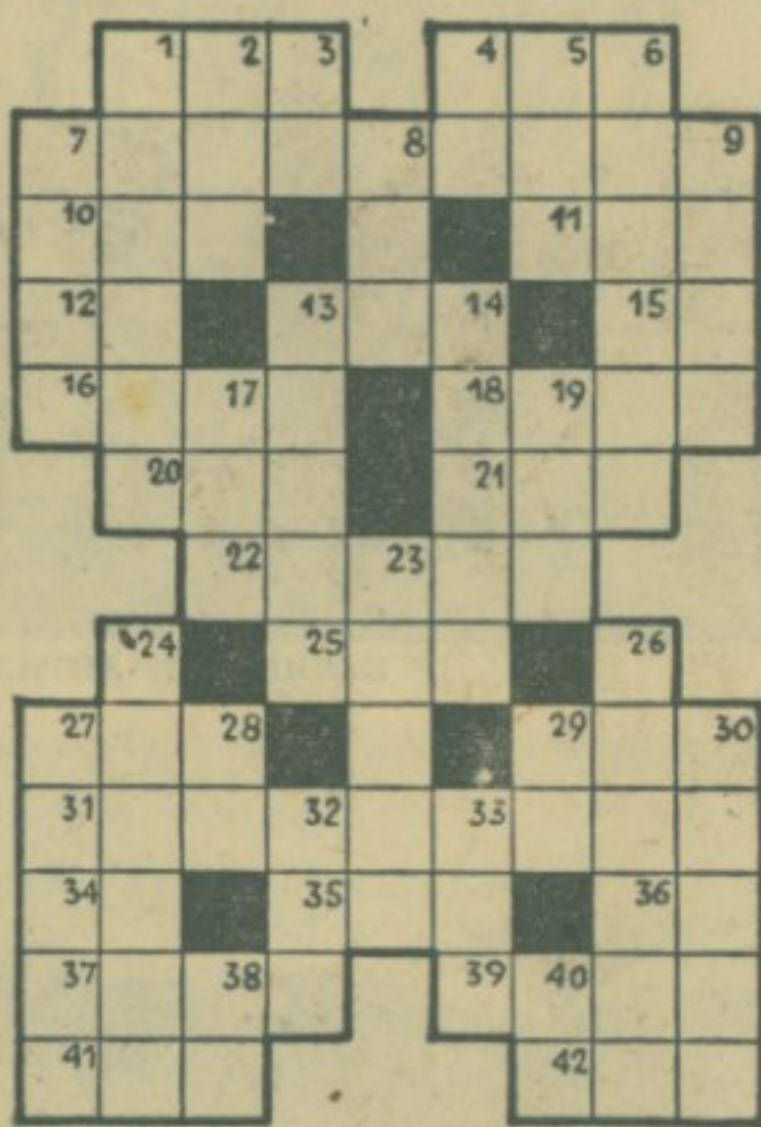
Саветујемо вам да почнете од саставања фигура које доносимо као узорак, а кад то савладате можете и сами да измишљате ножевите га по ободу. Тако

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) сриба, 4) житар, 7) летовалиште у Словенији, 10) стара мера за тежину, 11) немачки књижевник („Чаробни брег“), 12) предлог, 13) плод храста, 15) аутомобилска ознака за Чачак, 16) место у Ванату, 18) планина у СССР, 20) народно коло, 21) раса, 22) просветна установа, 25) звезда, 27) наша творница аутомобила, 29) бог таме и зла у старој египатској митологији, 31) спортски терен, 34) хемички знак за молибден, 35) острво у Јадранском мору, 36) хемички знак за рутенијум, 37) гранична река између Пољске и Источне Немачке, 39) утвара, 41) део течности, 42) и један и други.

Усправно: 1) славни италијански писац („Декамерон“), 2) ноћна птица грабљивица, 3) иницијали нашег књижевника („Вуканин“), 4) скраћеница за број, 5) оквир, 6) важност, 7) француски сликар импресионист (Клод), 8) једноцифрен број, 9) летопис, 13) боља код инсеката, 14) француски лингвист, оснивач експерименталне фонетике (Жан-Пјер), 17) крас, 19) савремени француски књижевник (Клод), 23) белгијски шаховски велемајстор, 24) врста плода, 26) птица из реда кока, 27) река у источној Србији, 28) скраћеница једне академске титуле, 29) иницијали нашег сликара (1806—1942), 30) илрирска краљица из III в. пре н. е. 32) име глумице Гардиер, 33) назив за острво Васе у старом веку, 38) скра-

ћеница на лекаромским рецептима, 40) домаћа животиња.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) док, 4) бор, 7) Јастребац, 10) Ана, 11) Ене, 12) В(иктор) С(тарчић), 13) Ста, 15) ен, 16) аков, 18) Гава, 20) аки, 21) ала, 22) опово, 25) Ава, 27) сет, 29) бод, 31) позориште, 34) ум, 35) дан, 36) еј, 37) сипа, Дара, 41) три, 42) лан.

Усправно: 1) Данска, 2) оса, 3) К(оста) Т(рифковић), 4) бе, 5) обе, 6) Равена, 7) Јава, 9) цена, 13) свила, 14) агава, 17) око, 19) ало, 23) овера, 24) Ремонир, 26) потер, 27) спуст, 28) ТЗ, 29) (Бернард) Ш(о), 30) Дејан, 32) ода, 33) Инд, 38) Пн, 40) ал.

Напад на Ромелов штаб

Група британских командоса на Медитерану, предвођена потпуковником Џофрејом Кејсом, извела је једну од најсмелијих акција прошлога рата — напад на Ромелов штаб, одакле је овај немачки генерал командовао Афричким корпусом.

избацила перископ. Кејс је посматрао ликове у огледалима перископа. Чобани који су не посредно поред обале терали стада учинили су му се сумњиви, личили су на немачке органе безбедности. И није се преварио. Одушао је од искрцавања. Следећег јутра су опет покушали, али се сцене на опет поновила. Одлучили

Борба се водила од врата до врата. Експлозије ручних бомби и митраљески рафали демолирали су цео штаб. Немачки официри су се очајнички бранили. Из свих просторија се пуцало. Официри и стражари који су се спасавали бекством кроз прозоре, дочекали су ножевима командоса у двористишту. Готово ниједан официр, који се ватакао у Ромеловом штабу није извукао главу. Комплетна стража је ликвидирана. Кампбел је једном бомбом бацно у ваздух целу стражарницу, заједно са стражарима и сандуцима муниције, који су овде били ускладиштени. Потпуковник Кејс је улетео у једну собу пуну немачких официра и бацно бомбу међу њих, али пре њене експлозије, био је смртно рањен.

Ромел није у штабу

После двочасовне борбе, ни ко од командоса није знао да ли је Ромел убијен. Нико га није лично видео, иако је око стотинак немачких официра и војника било убијено. Два дана после ове смеле акције Кејсових командоса, тајна је откривена. Британска обавештајна служба није знала да је тога дана, 15 новембра 1941. године био Ромелов рођендан. Умакао је сигурној смрти и док су његови најближи сарадници били избрисани са списка живих, Ромел се налазио у Риму и прослављао рођендан.

Командоси су се брзо повлачили према обали и подморници. Међутим, сви покушају да се укрцају у подморницу, пропали су. Море је било толико немирно да се подморница „Торбеј“ није могла приближити обали. Чим је почело да свиће, појавио се немачки авион, који је пратио кретање командоса. Десет бораца је успело да се врати у своје јединице тек после 35 дана лутања, док их је 17 погинуло у борбама са немачким јединицама које су биле послате у потеру за њима.

Британски генералштаб је овај напад на Ромелов штаб оценио као једну од најсмелијих акција прошлога рата. Кејс је за своје заслуге у нападу на Ромелов штаб посмртно одликован највиших ратних одликовањем — Викторијиним крстом.

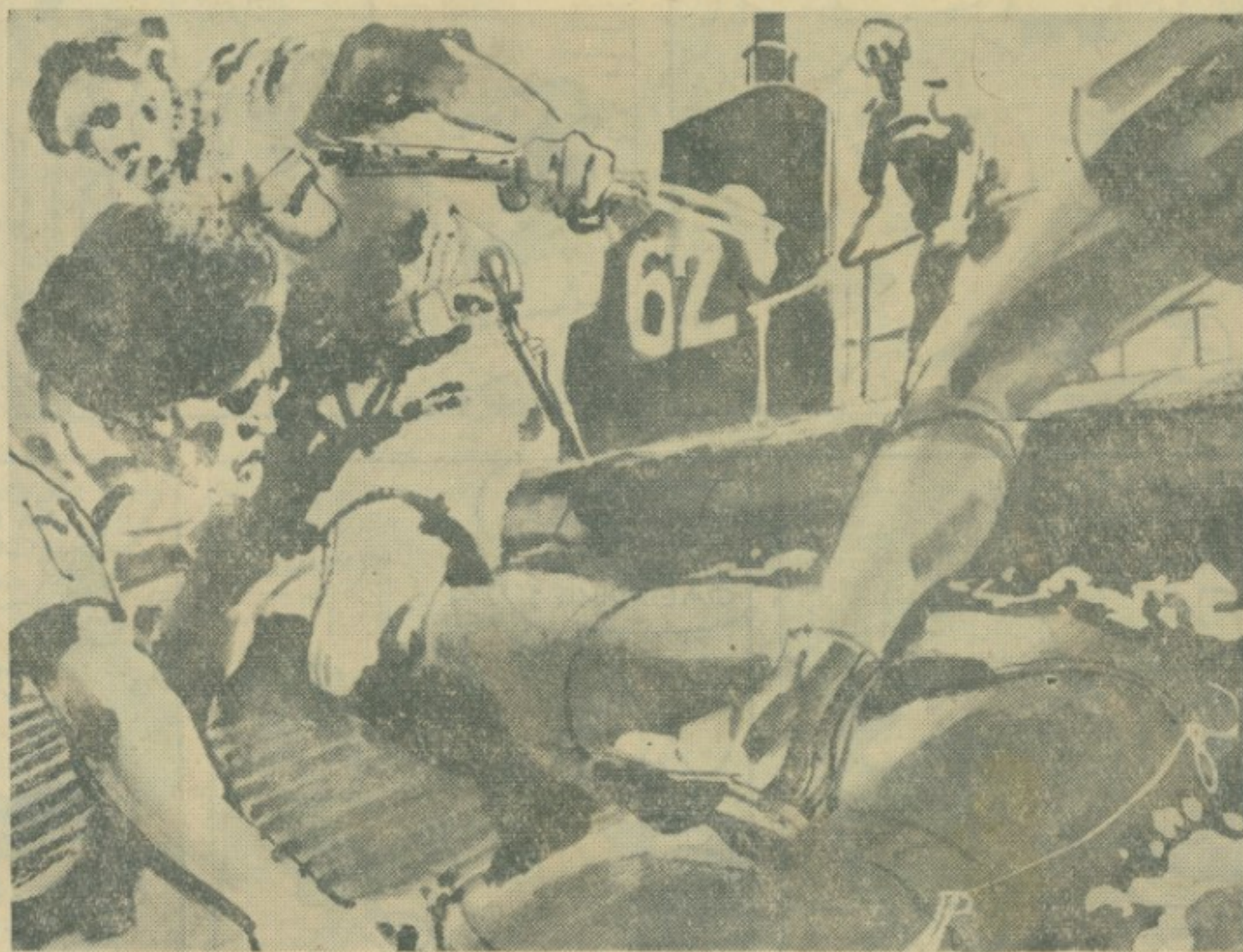
Потпуковник Џофреј Кејс имао је само 23 године а важио је за најспособнијег руководиоца британских командоса у целом Средоземљу. Био је одличан боксер и познавалац цигулице. Од 200 слушалаца у војној школи, Кејс је био четврти по реду. Његов отац, један од најбољих поморских британских официра у првом светском рату, због чега је одликован Викторијиним крстом — највишим ратним одликовањем, утицао је на младог Џофреја да оде у командосе.

Џофреј Кејс се већ на почетку рата истакао у борбама на афричком ратишту. Осмога јуна 1941. године, са групом командоса прешао је реку Литони у Сирији, ликвидирао упориште немачких падобранца и олакшао британским јединицама форсирање реке уз минималне жртве.

Када су у фебруару 1941. године италијанске северноафричке снаге поражене, на молбу Мусолинија упућене су немачке трупе под командом Ромела у Африку. Улога немачког генерала нагло је порасла. Британска обавештајна служба је почела да се бави мишљу да се генерал Ромел ликвидира. Одмах се дала на посао да прикупи све информације о кретању и раду Ромела и официра његовог штаба. Дању су подморнички перископи будно пратили сва кретања око Ромеловог штаба. Један британски капетан обавештајне службе, представљајући се за натурализованог Арапина, живео је у непосредној близини Ромеловог штаба. На крају је за датак да се нападне Ромелов штаб поверен потпуковнику Кејсу.

Рафали у поноћ

Последњи извештај обавештајне службе за Кејсову акцију, гласио је: „Прва зграда на десној страни, када се

уће у Литорију из правца Сирије је силос жита, затим једна мала кућа, а преко пута ње двоспратница, тамно обојена и замрачена. То је Ромелов штаб“.

Информација је била потпуно тачна. Обавештајна служба је знала да Ромел са својим штабом одлази и ван овог места у специјално склониште ради планирања ратних операција, али обавештајни пису успели да сазнају где се ово склониште налази.

Десетог новембра у 4 часа ујутро из александријске луке је испловила подморница „Торбеј“. После два дана пловидбе, потпуковник Кејс је својим командосима саопштио задатак; 13. новембра, пре сванућа, подморница је

уће у Литорију из правца Сирије је силос жита, затим једна мала кућа, а преко пута ње двоспратница, тамно обојена и замрачена. То је Ромелов штаб“.

Информација је била потпуно тачна. Обавештајна служба је знала да Ромел са својим штабом одлази и ван овог места у специјално склониште ради планирања ратних операција, али обавештајни пису успели да сазнају где се ово склониште налази.

белом, Теријем и Бродијем, кренуо у напад. Главна улазна врата су била закључана. Двојица командоса су искључила светло. Ушли су на споредна врата и напали се у ходнику, лицем у лице са стражаром.

Тери је хитно нож и стражар је пао смртно погођен. Ни гласа није пустио. Кејс је отворио једна врата и угледао групу официра. Немци су били запрепашћени. У истом тренутку сви су покочени рафалом из аутомата. У другој просторији Брадијева бомба је тако снажно експлодирала да су сви лустери попадали. Млазени светлости батеријских лампи били су једина светлост у штабу и ко год је био ухваћен у светлости снап, пао је смртно погођен.

СВЕЂАР ПО ЗАДАТКУ ПАРТИЈЕ

Једног септембарског дана четрдесет прве у Царев Двор, село не далеко од Ресена, стигао је млад човек. Био је одевен у народну ношњу тога краја. Сместио се у црквеној кући где је у једној од мањих соба отворио радионицу свећа. Своје производе продавао је готово у свим ресенским селима куда је често одлазио. Селаци Царевог Двора ни су познавали дошљака. Рачунали су да је он из неког од удаљених планинских села, човек који се, ето, идући трубухом за крухом задржао у њиховом месту.

радник, који је септембра 1941. године добио задатак да као и инструктор помогне партијској организацији ресенског среза у припремама за оружани устанак.

Прављење и продаја вошта ница, заат по коме је и добио надимак Свећтарот — што значи свећар, помогао је Јосифовском да у тешким условима илегалности, успешно изврши задатак. Са корпусом пуног свећа разних величина у руци, испод којих је обично била марксистичка литература, одлазио је на састанак партијских група, на појединачне састанке с илегалцима, и јавне скупове. Тако је вешто играо улогу продавца да никоме није ни падало на ум да је то познати револуционар. Још за време студија на Правном факултету у Београду учествовао је готово у свим демонстрацијама

напредних студената и због тога био више пута хапшен, а у свом крају, у Београду, за време распуста окупљао је напредне људе и делио им партијску литературу. Овде у Царевом Селу нико није слутио да је то револуционар који се 1940. године тако упорно борио за стварање и јачање партијске организације у Струмици, у месту у којем је радио као адвокатски приправник.

За релативно кратко време Јосиф је обинао готово сва села у срезу. Убрзо су у ресенском крају почеле да ничу нове партијске ћелије и скојевски активности. Јосифовски се користио сваким сеоским сабором, свадбом и којом другом свечаношћу да би дошао у додир с људима и да би им затим говорио о борби против окупатора, о томе како и Македонци треба да стекну слободу борбом.

Тако је аарод почео да сазнаје истину о Партији и борби од свећара из Царевог Двора, који је постао веома омиљена и популарна личност тога краја. За окупатора и полицију, Јосифовски је и даље био обичан свећар. Почетком четрдесет друге и они као да су почели о њему да сазнају праву истину па једном умало да није страдао. Сачувала га је само присебност и снажљивост.

Тог пролетњег дана Јосифовски се састао са једним напредним шпитарским учитељем који је био под присмотром полиције. Не слутећи зло и замети разговором, нису ни приметили да их прати полицијски подофицир. И, у тремутку када је Јосифовски пружио руку учитељу да би се за разстанку поздравно с њим, подофицир је одлучно кренуо ка њима. Јосифовском је одмах било јасно шта подофицир смера па да би га заварао као случајно је испустио не-

ром полиције. Не слутећи зло и замети разговором, нису ни приметили да их прати полицијски подофицир. И, у тремутку када је Јосифовски пружио руку учитељу да би се за разстанку поздравно с њим, подофицир је одлучно кренуо ка њима. Јосифовском је одмах било јасно шта подофицир смера па да би га заварао као случајно је испустио не-

у обличјењем сеоском двористишту.

Комесар одреда

После тог догађаја Јосифовски прелази сасвим у илегалност. Био је принуђен да напусти боравиште у црквеној кући која је била веома

ке безвредне папире који су му се затекли у рукама. Подофицир, се хитро сагао да их зграби. Јосифовски је намах протрчао и за трен настао

погодна за чување партијског материјала. Тамо у његовој соби међу разбацаним воштаницама, онамо где на први поглед није могло ништа да

Десте ли ветр гучи

... у једном килограму урана скривено је онолико енергије колико би се добило из милиона тона угља.

... звезда Марс у сазвежђу Лабуда десет месеци се види, а следећих десет месеци не може се открити ни помоћу најјачег телескопа.

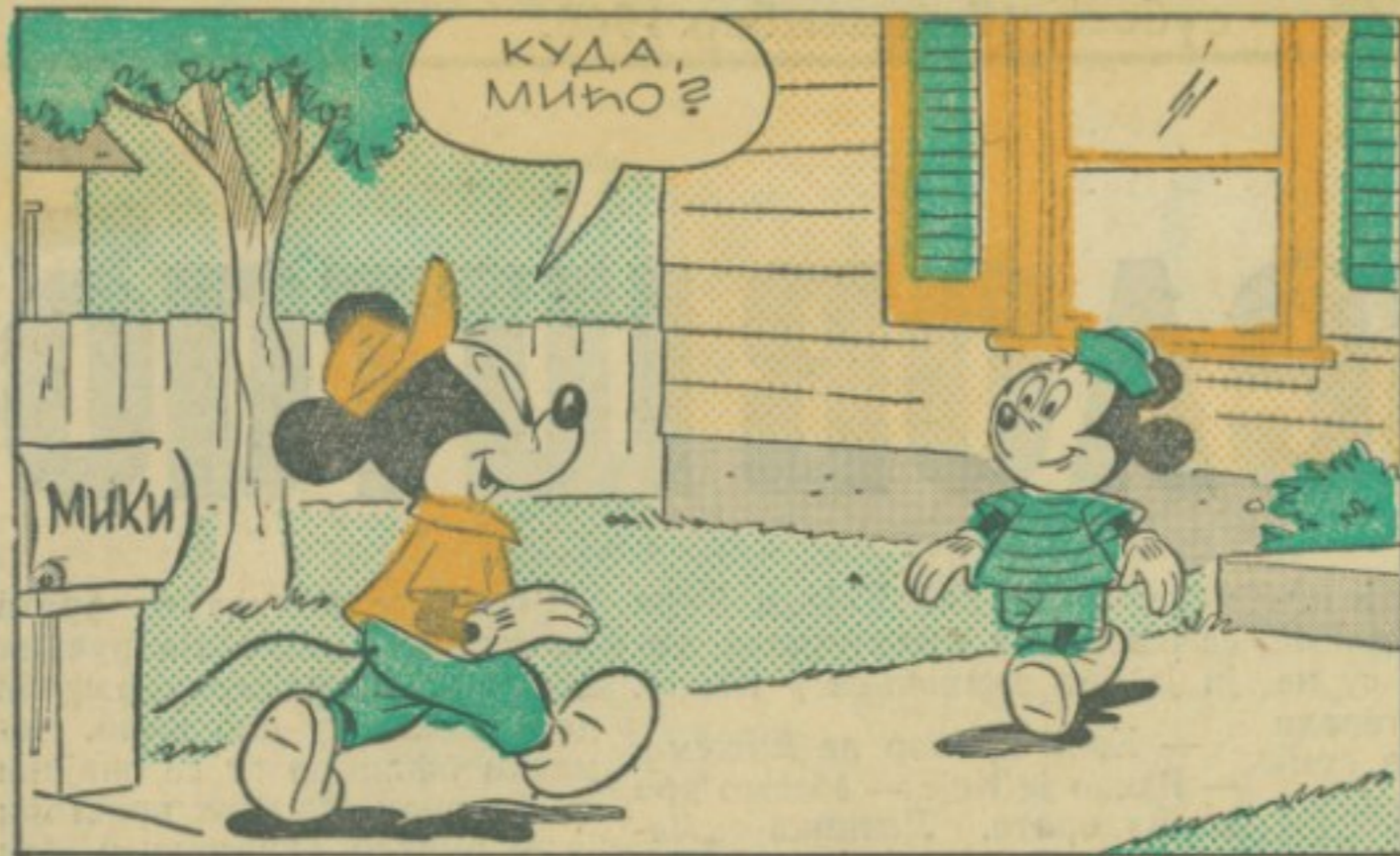
... још су стари Грци и Римљани знали за пломбирање зуба. Шупљине у поквареним зубима повећавали су у сијаним иглама а затим их затварали оловом или златом.

... само један народ на свету нема свој језик. То је индијанско племе Курунгвас које живи у Боливији. Племена сада има 40.000 припадника и сви су без изузетка неми. Деца долазе на свет без дара говора већ неколико векова.

... сразмерно броју становника Лондон има два пута више писмоноша по иједан други град на свету.

Марксистичка литература испод воштаница

Незнанац је у ствари био дипломирали правник Јосиф Јосифовски, илегални партијски

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

